

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет
Факультет бізнесу та права
Кафедра економіки

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»

Аналіз та оцінка інвестиційної діяльності у регіоні (на матеріалах
Волинської області)

спеціальність 051 Економіка

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Економіка»

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти
Групи ЕК-41
ПОРТУСЬ Юрій Володимирович

(підпис)

Керівник:
К.е.н., доцент
Дзямулич Микола Іванович

(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«__» _____ 20__ р.
Доктор філософії (PhD), старший викладач
Гарант освітньої програми:
Косінський Петро Миколайович

(підпис)

Луцьк – 2024 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет бізнесу та права

Кафедра економіки

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 051 Економіка

Освітня програма: «Економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки
проф. Шубалий О.М.

«__» _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ПОРТУСЬ Юрій Володимирович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи

Аналіз та оцінка інвестиційної діяльності у регіоні (на матеріалах Волинської області)

Керівник роботи: Дзямучич М.І.

затвержені наказом закладу вищої освіти від «30» грудня 2023 р. №488/01-02

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи «14» червня 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи науковій й методичні видання, зокрема монографії, наукові статті та тези наукових конференцій, а також статистичні дані зі збірників Головного управління статистики у Волинській області та Держаної служби статистики України, власні напрацювання і спостереження автора, джерела з мережі Інтернет.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

ДОДАТКИ. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу:

1. Класифікація інвестицій за різними ознаками

2. Функції інвестицій в сучасних умовах господарювання

3. Джерела формування інвестицій

4. Порівняння динаміки номінальних і реальних капітальних інвестицій у Волинській обл

5. Аналіз видів та джерел капітальних інвестицій в економіку регіону

6. Структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування у Волинській області

7. Зміна реального валового регіонального продукту з 1 грн. капітальних інвестицій

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>1 розділ</i>	<i>доц. Дзямулич М.І.</i>		
<i>2 розділ</i>	<i>доц. Дзямулич М.І.</i>		
<i>Висновки та пропозиції</i>	<i>доц. Дзямулич М.І.</i>		

7. Дата видачі завдання «30» вересня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	<i>Обґрунтування теми</i>	<i>до 30.09.2023</i>	
2.	<i>Огляд літератури із досліджуваної проблеми</i>	<i>до 31.10.2023</i>	
3.	<i>1 розділ</i>	<i>до 30.12.2023</i>	
4.	<i>2 розділ</i>	<i>до 15.04.2024</i>	
5.	<i>Висновки та пропозиції</i>	<i>до 20.05.2024</i>	
6.	<i>Формування списку використаних джерел</i>	<i>до 25.05.2024</i>	
7.	<i>Формування додатків</i>	<i>до 27.05.2024</i>	
8.	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу</i>	<i>до 31.05.2024</i>	
9.	<i>Нормоконтроль</i>	<i>до 01.06.2024</i>	
10.	<i>Інструментальна перевірка на академічний плагіат</i>	<i>до 07.06.2024</i>	
11.	<i>Представлення кваліфікаційної роботи бакалавра до захисту</i>	<i>до 14.06.2024</i>	

Здобувач вищої освіти

_____ (Портуць Ю.В.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ (Дзямулич М.І.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Портусь Ю.В. Аналіз та оцінка інвестиційної діяльності у регіоні (на матеріалах Волинської області). – Кваліфікаційна робота бакалавра на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 051 Економіка, освітня програма «Економіка». Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2024.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра полягає у проведенні аналізу та оцінки інвестиційної діяльності у регіоні на матеріалах Волинської області. *Об'єктом дослідження є процес аналізу та оцінки інвестиційної діяльності у Волинській області. Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні аспекти здійснення аналізу та оцінки інвестиційної діяльності у регіоні на матеріалах Волинської області.*

У першому розділі розглянуто теоретичні засади дослідження інвестиційної діяльності, вивчено економічну сутність інвестицій та їх класифікація; досліджено функції інвестицій та джерела їх формування; розглянуто показники ефективності інвестиційної діяльності.

У другому розділі проведено аналіз та оцінку інвестиційної діяльності у Волинській області, представлено характеристику і вивчено тенденції інвестиційної діяльності у регіоні; проведено аналіз видів та джерел капітальних інвестицій в економіку регіону, проведено аналіз джерел залучення та оцінку ефективності інвестиційної діяльності у регіоні.

Висновки та пропозиції містять узагальнення висновків за розділами роботи, а також систематизацію пропозицій для підвищення ефективності інвестиційної діяльності у Волинській області.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, зарубіжні інвестиції, капітальні інвестиції, інвестиції в матеріальні активи.

ANNOTATION

Portus Y.V. Analysis and evaluation of investment activities in the region (on materials of the Volyn region). – Manuscript.

Qualification work of bachelor in the specialty 051 Economics, educational program "Economics". Lutsk National Technical University. Luck, 2024.

The purpose of the bachelor's qualification work is to analyze and evaluate investment activity in the region on the materials of the Volyn region. The object of research is the process of analysis and evaluation of investment activity in the Volyn region. The subject of the study is the theoretical, methodological and applied aspects of analyzing and evaluating investment activity in the region on the basis of Volyn region.

The first section discusses the theoretical foundations of the study of investment activity, examines the economic essence of investments and their classification; examines the functions of investments and sources of their formation; examines the indicators of investment activity efficiency.

The second section analyzes and evaluates the investment activity in Volyn region, provides a characterization and studies the trends of investment activity in the region; analyzes the types and sources of capital investments in the region's economy, analyzes the sources of attraction and evaluates the efficiency of investment activity in the region.

The conclusions and suggestions include a generalization of the findings by sections of the work, as well as a systematization of proposals for improving the efficiency of investment activity in the Volyn region.

Keywords: investment, investment activity, foreign investment, capital investment, investment in tangible assets.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	10
1.1. Економічна сутність інвестицій та їх класифікація	10
1.2. Функції інвестицій та джерела їх формування	15
1.3. Показники ефективності інвестиційної діяльності	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	24
2.1. Характеристика і вивчення тенденцій інвестиційної діяльності у регіоні	24
2.2. Аналіз видів та джерел капітальних інвестицій в економіку регіону	29
2.3. Аналіз джерел залучення та оцінка ефективності інвестиційної діяльності у регіоні	38
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТКИ	58

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасному світі інвестиції відіграють ключову роль у розвитку регіонів. Вони слугують каталізатором економічного зростання, стимулюють створення нових робочих місць, покращують інфраструктуру та загальний рівень життя населення. Інвестиції можуть бути як державними, так і приватними. Державні інвестиції, як правило, спрямовані на розвиток інфраструктури, освіти та охорони здоров'я. Приватні інвестиції вкладаються в різні галузі економіки, такі як промисловість, сільське господарство, сфера послуг та ін. Незважаючи на виклики, інвестування в регіони залишається одним з найефективніших способів стимулювати їх розвиток. Уряди та органи місцевого самоврядування повинні створювати сприятливий інвестиційний клімат, щоб залучати інвестиції в свої регіони. Це може бути досягнуто шляхом поліпшення політичної та економічної стабільності, розвитку інфраструктури, боротьби з бюрократією та корупцією, а також інвестування в освіту та підготовку кадрів.

Вчені, такі як Артюх В. М., Покатаєв П. С., Бережанська Л. І., Суц О. П., Фесенко О. М., Атамас О. П., Буднікевич І., Гавриш І., Канцедал Н. А., Лега В., Вдовин М. Л., Зомчак Л. М., Кампо Ю. В., Семененко М. В., Бережанська Л. І. зробили значний внесок у розвиток теоретичних досліджень інвестиційної привабливості.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи бакалавра полягає у проведенні аналізу та оцінки інвестиційної діяльності у регіоні на матеріалах Волинської області.

Для досягнення цієї мети виникла необхідність вирішення завдань:

- вивчити економічну сутність інвестицій та їх класифікація;
- дослідити функції інвестицій та джерела їх формування;
- розглянути показники ефективності інвестиційної діяльності;
- представити характеристику і вивчити тенденції інвестиційної діяльності у регіоні;

– провести аналіз видів та джерел капітальних інвестицій в економіку регіону;

– провести аналіз джерел залучення та оцінку ефективності інвестиційної діяльності у регіоні;

– обґрунтувати заходи для активізації інвестиційної діяльності у регіоні.

Об'єктом дослідження є процес аналізу та оцінки інвестиційної діяльності у Волинській області.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні аспекти здійснення аналізу та оцінки інвестиційної діяльності у регіоні на матеріалах Волинської області.

Методи дослідження. При написанні даної кваліфікаційної бакалаврської роботи було використано окремі наукових підходи і методи: системний підхід – для вивчення економічної сутності інвестицій та їх класифікації; методи логічного узагальнення – для вивчення функцій інвестицій та джерел їх формування; аналізу та синтезу – для проведення аналізу видів та джерел капітальних інвестицій в економіку регіону; індукції, дедукції – при представленні характеристики і вивчення тенденцій інвестиційної діяльності у регіоні; табличний і графічний аналіз – при аналізі джерел залучення та оцінці ефективності інвестиційної діяльності у регіоні; програмно-цільовий метод – при обґрунтуванні заходів для активізації інвестиційної діяльності у регіоні.

Інформаційною базою дослідження стали: науковій й методичні видання, зокрема монографії, наукові статті та тези наукових конференцій, а також статистичні дані зі збірників Головного управління статистики у Волинській області та Держаної служби статистики України, власні напрацювання і спостереження автора, джерела з мережі Інтернет.

Практичне значення одержаних результатів. Методичні підходи до аналізу, оцінки та викладені пропозиції щодо підвищення ефективності інвестиційної у Волинській області можуть використовуватися органами влади обласного та місцевого рівня.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були апробовані під час міжнародного наукового семінару на тему «Україна – ЄС: виклики та перспективи», організованого кафедрою економіки ЛНТУ та кафедрою політики економічної та регіональної Університету Марії Кюрі-Склодовської у Любліні (UMCS) 16 травня 2024 року.

Публікації. Основні теоретичні положення і практичні результати дослідження були викладені в одних тезах доповідей наукового семінару загальним обсягом 0,1 друк. арк.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається із вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладений на 54 сторінках комп'ютерного тексту, в тому числі 14 рисунків та 4 таблиць. Список використаних джерел складається з 30 найменувань і представлений на 3 сторінках. Робота містить 3 додатки, викладених на 4 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Економічна сутність інвестицій та їх класифікація

Інвестиції відіграють вирішальну роль у формуванні виробничого потенціалу на основі новітніх науково-технічних досягнень. Саме вони визначають конкурентні позиції держави на світовому ринку. Інвестиційна діяльність, що включає комплекс заходів з реалізації інвестицій, є одним з головних інструментів для зростання національного доходу.

Економічне зростання неможливе без активної інвестиційної діяльності. Збільшення інвестиційних ресурсів та їх ефективне використання є ключовими факторами розвитку країни. Тому дослідження тенденцій на інвестиційному ринку має значну практичну цінність.

Рівень економічного розвитку та ефективність роботи фінансового ринку тісно пов'язані з активністю інвестиційної діяльності в країні. З моменту переходу до ринкової економіки стало зрозуміло, що всім учасникам господарської діяльності необхідні інвестиції. Проте, справжній розвиток економіки держави неможливий без чіткої інвестиційної політики та ефективного використання інвестиційного потенціалу країни.

«Існує дві основні теорії щодо походження терміну «інвестиція»:

Перша теорія ґрунтується на тому, що слово «інвестиція» походить від латинського слова «investio», що означає «одягати». Згідно з цією теорією, інвестування розуміється як «вкладення» коштів або ресурсів у щось, подібно до того, як одяг «вкладається» на людину.

Друга теорія де «інвестиція» походить від латинського дієслова «invest», яке означає «вкладати». Ця теорія підкреслює активну дію інвестування, акцентуючи увагу на процесі вкладення коштів або ресурсів» [1].

Сьогодні інвестиції розуміються як вкладення капіталу з метою його примноження. Отже, для чіткого розуміння економічної сутності інвестицій, необхідно спочатку розглянути поняття капіталу.

Капітал – це сукупність ресурсів, які використовуються для виробництва товарів та послуг.

«Інвестиції – це процес вкладення капіталу з метою його збільшення» [17]. Збільшення капіталу може бути досягнуто за рахунок отримання прибутку від інвестицій. Інвестиції можна класифікувати за різними критеріями (табл. 1.1).

Таблиця 1.1. Класифікація інвестицій за різними ознаками

Класифікаційна ознака	Структура
За об'єктом інвестування	– реальні інвестиції – фінансові інвестиції
За строком інвестування	– короткострокові інвестиції – середньострокові інвестиції – довгострокові інвестиції
За рівнем ризику	– ризиковані інвестиції – низкоризиковані інвестиції
За метою інвестування	– інвестиції в дохід – інвестиції в зростання – стратегічні інвестиції
За формою інвестування	– прямі інвестиції – портфельні інвестиції – непрямі інвестиції
За джерелом інвестування	–внутрішні інвестиції – зовнішні інвестиції
За галуззю інвестування	–інвестиції в промисловість –інвестиції в сферу послуг –інвестиції в сільське господарство –інвестиції в будівництво –інвестиції в інфраструктуру
За географічною ознакою	– внутрішні інвестиції – зовнішні інвестиції

Примітка. Згруповано автором за джерелом [20].

Реальні інвестиції – це вкладення коштів у матеріальні активи з метою отримання доходу або збільшення капіталу.

Фінансові інвестиції – це вкладення коштів у нематеріальні активи з метою отримання доходу або збільшення капіталу.

Інвестиції в дохід – це вкладення коштів з метою отримання регулярного або постійного доходу. Цей тип інвестування фокусується на збереженні та збільшенні капіталу в довгостроковій перспективі за рахунок отримання стабільного потоку прибутку.

Інвестиції в зростання – це вкладення коштів з метою збільшення капіталу в довгостроковій перспективі. Цей тип інвестування фокусується на потенціалі компаній або активів зростати в ціні та приносити високий дохід в майбутньому.

Вони можуть принести значно вищий дохід, ніж інвестиції в дохід. В довгостроковій перспективі інвестиції в зростання можуть значно збільшити капітал. Якщо інвестиції використовуються для придбання активів, які зростають в ціні швидше, ніж інфляція, то вони можуть захистити капітал від знецінення.

Інвестиції в зростання несуть в собі високий рівень ризику, тому що ціна активів може знизитися або вони можуть не зростати так швидко, як очікувалося. Для отримання максимального ефекту від інвестицій в зростання необхідно вкласти кошти на тривалий термін. Ціна активів на ринках зростання може значно коливатися, що може призвести до втрат коштів в короткостроковій перспективі.

«Стратегічні інвестиції – це вкладення коштів з метою отримання довгострокового контролю над активом або компанією» [13]. Цей тип інвестування зазвичай здійснюється великими компаніями або інвестиційними фондами з метою розширення бізнесу, здобуття конкурентних переваг або диверсифікації інвестиційного портфеля. Інвестор отримує контроль над активом або компанією, що дає йому можливість впливати на її стратегію, управління та розвиток. Стратегічні інвестиції можуть допомогти компанії отримати доступ до нових технологій, ринків або ресурсів, що може дати їй конкурентні переваги.

Прямі інвестиції – це вкладення коштів з метою отримання контролю над активом або компанією на території іншої країни.

Портфельні інвестиції – це стратегія інвестування, яка передбачає розподіл коштів між різними активами з метою диверсифікації ризиків та отримання стабільного доходу. Розподіл коштів між різними активами дозволяє знизити ризики втратити значну частину капіталу, якщо один з активів знеціниться. Поєднання активів з різною прибутковістю та ризиком може дозволити отримати більш високий дохід, ніж при інвестуванні в один актив, а інвестування в активи, які традиційно ростуть в ціні швидше, ніж інфляція, може допомогти зберегти купівельну спроможність капіталу.

Інвестиції відіграють фундаментальну роль у розвитку та модернізації промислового комплексу, виступаючи ключовим фактором його стійкого зростання та конкурентоспроможності. Вони забезпечують фінансування для придбання нового обладнання, впровадження прогресивних технологій та оптимізації виробничих процесів. Автоматизація та роботизація виробництва дозволяють випускати більше продукції з меншими витратами людських та енергетичних ресурсів. впровадження нових технологій та жорсткий контроль якості на всіх етапах виробництва гарантують відповідність продукції сучасним стандартам та вимогам споживачів, а оптимізація виробничих процесів та економія ресурсів призводять до зниження витрат на виробництво одиниці продукції.

Інвестиції стимулюють науково–дослідницьку діяльність та розробку нових продуктів, технологій та методів виробництва. Вихід на ринок нових, конкурентоспроможних продуктів сприяє задоволенню потреб споживачів та розширенню ринкової частки. В той же час впровадження інноваційних технологій дає компаніям можливість випереджати конкурентів та утримувати лідируючі позиції на ринку. Адже розробка власних технологій та нових продуктів дозволяє скоротити залежність від імпорту та стимулює розвиток вітчизняного виробництва.

Розширення ринкової присутності та зростання обсягів продажів призводять до збільшення доходів компаній та стимулюють економічне зростання. Успішне функціонування конкурентоспроможних вітчизняних

компаній на світовому ринку робить країну більш привабливою для інвестицій та сприяє її іміджу на міжнародній арені.

Інвестиції відіграють вирішальну роль у розвитку та модернізації сільського господарства, виступаючи ключовим фактором його стійкого зростання та продовольчої безпеки. Саме автоматизація та механізація сільськогосподарських робіт веде до зростання продуктивності праці та кращого використання земельних ресурсів. Впровадження нових технологій вирощування, збирання та зберігання продукції гарантує її відповідність сучасним стандартам якості та безпечності. Нині використання сучасних методів зберігання та транспортування продукції дозволяє мінімізувати втрати під час зберігання та транспортування.

«Інвестиції відіграють вирішальну роль у розвитку та модернізації інфраструктури, виступаючи ключовим фактором економічного зростання та добробуту країни. Розвинена інфраструктура, що включає транспортні мережі, енергетику, водопостачання та телекомунікації. Адже якісні дороги, порти та аеропорти скорочують час та вартість перевезень товарів та людей» [25]. Саме надійне електропостачання стимулює роботу підприємств та покращує умови життя суспільства, а якісне водопостачання та водовідведення є ключовими факторами для збереження здоров'я людей та захисту довкілля.

Отже, з попередньо викладеного матеріалу можна зробити наступні ґрунтовні висновки, що інвестиції є ключовим фактором розвитку та модернізації в різних сферах діяльності, таких як промисловість, сільське господарство, будівництво та інфраструктура. Вони стимулюють економічне зростання, конкурентоспроможність та добробут як окремих галузей, так і всієї країни в цілому.

1.2. Функції інвестицій та джерела їх формування

В умовах динамічних змін світової економіки, повномасштабної війни та викликів, що постають перед Україною, нагальною потребою стає розробка інноваційних підходів до стимулювання інвестицій та забезпечення сталого економічного розвитку.

Традиційні парадигми вже не відповідають сучасним викликам. Необхідно шукати нові шляхи для нівелювання негативних впливів зовнішніх та внутрішніх факторів на економічну діяльність на макрорівні. Інвестиційна привабливість держави стає ключовим фактором стійкості та процвітання в динамічному глобалізованому світі.

Питання забезпечення інвестиційної привабливості національної економіки є багатограним та складним. Для його вирішення необхідний комплексний підхід, який буде охоплювати всі аспекти цієї проблематики.

Інвестиції відіграють важливу роль в економіці, виконуючи декілька ключових функцій (рис. 1.1).

Рис.1.1. Функції інвестицій в сучасних умовах господарювання (побудовано автором за джерелом [20])

Їх можна розділити на дві групи: загальні функції, які стосуються економіки в цілому, та специфічні функції, які залежать від цілей інвестора та економічних умов в країні.

Інвестиції вкладаються в придбання нових машин, обладнання, будівництво заводів, тощо, що сприяє оновленню та розвитку виробничих потужностей. Також вони можуть спрямовуватися на закупівлю сировини та матеріалів, необхідних для виробництва товарів і послуг.

В той же час самі ж інвестори можуть вкладати кошти в активи, які генерують дохід, наприклад, акції, облігації, нерухомість, що дозволяє їм збільшити свій капітал та отримати кращу віддачу від своїх інвестицій, порівняно з тим, якби вони просто тримали гроші на депозиті в банку, а це призводить до підвищення виробничого потенціалу суб'єктів господарювання, що формують передумови до його зростання.

Інвестиції в нові технології та інновації сприяють зростанню продуктивності праці, зниженню собівартості продукції та підвищенню її конкурентоспроможності. Це, в свою чергу, стимулює економічне зростання та створення нових робочих місць. В той же час держава може використовувати інвестиції для стимулювання розвитку певних галузей економіки або для вирішення соціальних проблем.

«Дуже важливими є інвестиції в розвиток оборонно–промислового комплексу, енергетики та інших стратегічних галузей економіки сприяють зміцненню обороноздатності країни та її незалежності від зовнішніх факторів. Відомо, що інвестиції в активи, які з часом зростають у ціні, дозволяють інвесторам зберегти та примножити свій капітал» [15]. Це особливо актуально в умовах інфляції, коли гроші втрачають свою купівельну спроможність.

Важливо зазначити, що не всі інвестиції є прибутковими. Деякі інвестиції можуть призвести до втрат, тому перед тим, як інвестувати, важливо ретельно проаналізувати всі ризики.

Також інвестиції можуть використовуватися для збереження купівельної спроможності коштів в умовах інфляції. Інвестиції можуть генерувати дохід у

вигляді дивідендів, процентних платежів або роялті. Це може бути важливим джерелом доходу для пенсіонерів або інших людей, які потребують регулярного потоку готівки.

Всі інвестори прагнуть до збільшення вартості своїх інвестицій з часом. Швидше це може бути досягнуто через інвестування в активи, які очікується, що зростуть у ціні, наприклад, акції компаній, що швидко розвиваються, або нерухомість.

Деякі інвестиції можуть давати певні податкові пільги. Також інвестори можуть вкладати кошти в компанії або проекти, які відповідають їхнім соціальним або екологічним цінностям. Це може бути способом зробити позитивний вплив на світ, одночасно отримуючи фінансову вигоду.

Якщо ж розглядати інвестиції з економічної точки зору то варто зауважити, що вони можуть стимулювати економічне зростання шляхом створення нових робочих місць, розвитку інфраструктури та впровадження нових технологій. Адже інвестування в нові галузі економіки сприяють створенню нових робочих місць, а це дає можливість знизити рівень безробіття.

В Україні існує багато різних джерел інвестування, які можуть бути використані підприємствами для фінансування свого розвитку (рис. 1.2).

Отже, інвестування є рушійною силою економічного розвитку, забезпечуючи фінансування для нових проектів, розширення існуючих підприємств та інновацій. Вибір джерел інвестування є критичним рішенням, яке може суттєво вплинути на успішність інвестиційного проекту.

1.3. Показники ефективності інвестиційної діяльності

Високі рейтинги інвестиційної привабливості держави це запорука її стійкого економічного зростання, високої конкурентоспроможності на світовому ринку та залучення додаткових інвестицій.

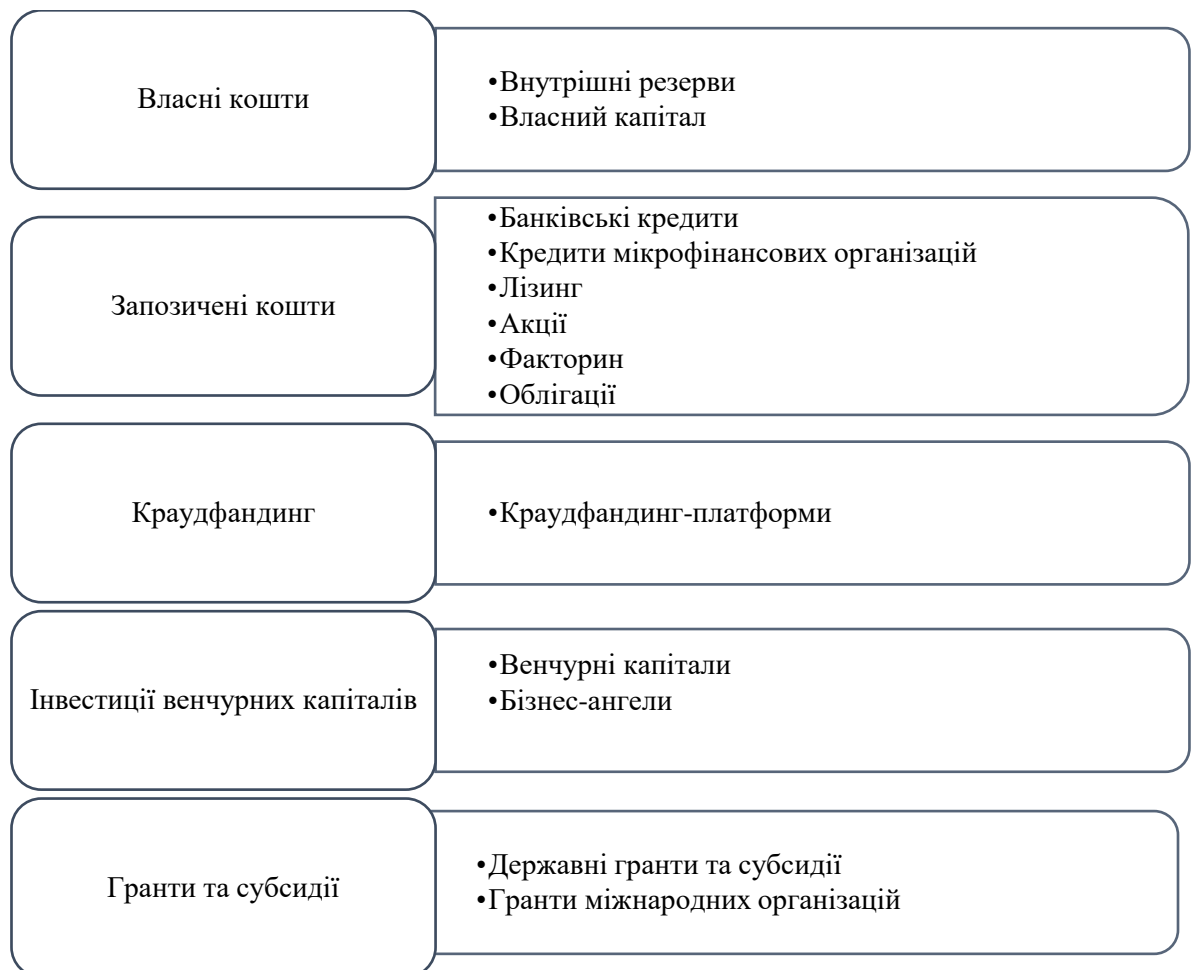

Рис.1.2. Джерела формування інвестицій
(побудовано автором за джерелом [19])

В умовах трансформаційних змін та необхідності якісних змін, питання забезпечення дієвих механізмів інноваційних перетворень через призму інвестиційної привабливості на макроекономічному рівні потребує переосмислення.

Оцінка та прогнозування рівня інвестиційної привабливості держави здійснюється міжнародними агентствами та асоціаціями на основі низки різноманітних показників. Важливу роль у прогнозуванні економічних показників та інтегральних даних інвестиційної привабливості відіграє державна політика економічного розвитку. Ця політика повинна забезпечувати повноцінне та раціональне використання як власних, так і додатково залучених інвестиційних ресурсів у коротко– та довгостроковій перспективі.

Наразі не існує єдиної універсальної методики оцінки інвестиційної привабливості країни, яка б враховувала всі економічні, соціальні, політичні, нормативно–правові та інші фактори, що впливають на неї. Тому для комплексної оцінки інвестиційної привабливості необхідно використовувати декілька методик у комплексі.

Нестабільність динаміки надходження прямих іноземних інвестицій, що характеризується більш широким інтервалом дослідження, підкреслює потребу в якісно інноваційних змінах та трансформаційних зрушеннях в концептуальних основах забезпечення інвестиційної привабливості на макроекономічному рівні.

На макроекономічному рівні інвестиційна привабливість формується як інтегральний показник, що відображає економічні зрушення та динаміку прогресивних трансформацій в країні.

Аналізуючи концептуальні основи формування та стійкого розвитку показників рівня інвестиційної привабливості національної економіки, важливо зазначити, що наразі не існує єдиної універсальної методики оцінки даного фактору. Оцінка інвестиційної привабливості має ґрунтуватися на комплексному аналізі економічних, соціальних, політичних, нормативно–правових та інших факторів, що впливають на неї.

Виділяють ряд показників за якими можна визначити інвестиційну привабливість (рис.1.3.)

«Обсяг інвестицій показує загальну суму коштів, вкладених в інвестиційні проекти протягом певного періоду часу. Цей показник може вимірюватися в грошових одиницях, валюті проекту або у відсотках від ВВП.

Інвестиції в основний капітал спрямовані на створення, розширення або модернізацію основних фондів підприємства. До основних фондів належать будівлі, споруди, машини, обладнання, транспортні засоби тощо» [28].

Інвестиції в оборотні активи використовуються для придбання запасів сировини, матеріалів, готової продукції, а також на оплату праці та інші поточні витрати.

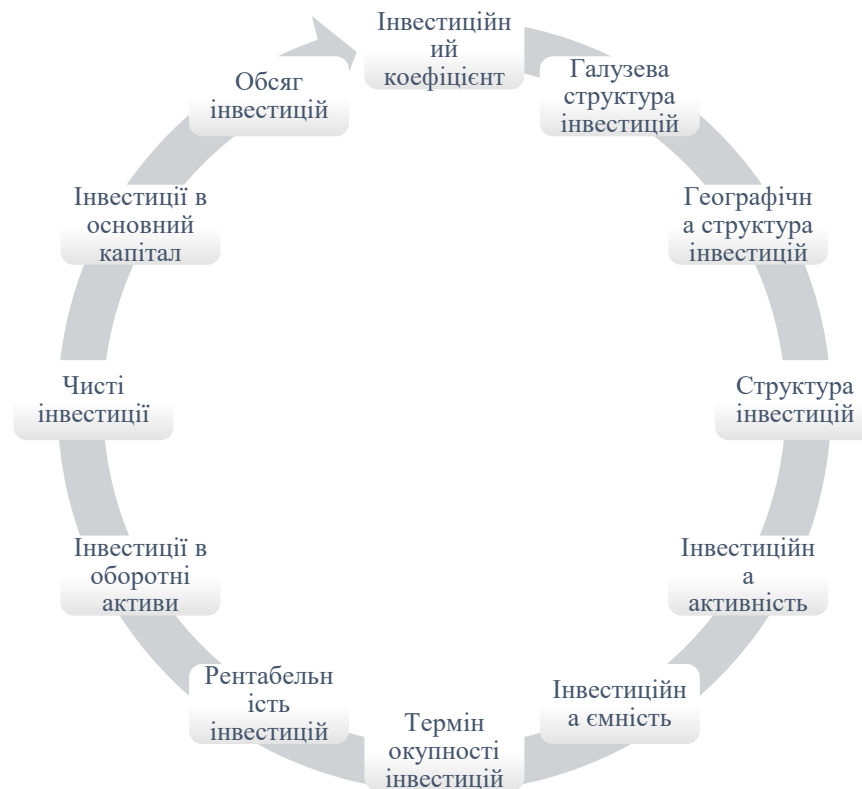

Рис.1.3. Показники визначення інвестиційної привабливості
(побудовано автором за джерелом [26])

Чисті інвестиції визначаються, як різниця між обсягом інвестицій та амортизаційними відрахуваннями. Амортизаційні відрахування – це частина вартості основних фондів, яка щорічно переноситься на собівартість продукції (робіт, послуг) з метою їх відновлення.

«Інвестиційний коефіцієнт розраховується, як співвідношення обсягу інвестицій до ВВП. Даний коефіцієнт показує, яку частку ВВП країни складають інвестиції.

Рентабельність інвестицій це співвідношення чистого прибутку від інвестицій до їх обсягу. Вона показує, скільки прибутку приносить кожна гривня, вкладена в інвестиції. Термін окупності інвестицій відображає період часу, протягом якого інвестиції окупляться за рахунок чистого прибутку від них» [26].

Інвестиційна ємність даний показник характеризує потребу економіки в інвестиціях. Він вимірюється у відсотках від ВВП і показує, скільки інвестицій

потрібно вкласти в економіку, щоб забезпечити її зростання на 1%. Інвестиційна активність характеризує рівень інвестиційної діяльності в країні. Він вимірюється у відсотках від ВВП або в розрахунку на одного жителя країни.

Структура інвестицій визначає співвідношення різних видів інвестицій (інвестиції в основний капітал, інвестиції в оборотні активи, прямі інвестиції, портфельні інвестиції тощо) до загального обсягу інвестицій. Географічна структура інвестицій відображає співвідношення інвестицій, вкладених у вітчизняну економіку та за кордоном, до загального обсягу інвестицій. Галузева структура інвестицій показує співвідношення між інвестиціями вкладеними у різні галузі економіки, до загального обсягу інвестицій.

На нашу думку, методичні засади оцінки доцільності реалізації інвестиційних програм на підтримку підприємництва в певних регіонах України повинні ґрунтуватися на двох ключових факторах.

Зокрема на рівні соціально–економічного розвитку регіону розраховується за допомогою інтегрального показника, який відображає комплексні соціально–економічні характеристики регіону.

«Галузева спрямованість території відображає розвиток пріоритетних галузей конкретного регіону, які мають найбільший потенціал для економічного зростання та створення нових робочих місць» [5]. Обсяги реалізації продукції представників малого бізнесу, що дозволить оцінити динаміку розвитку малого бізнесу в регіоні та його потенціал для генерування власних коштів для фінансування інвестиційних програм. Наявність та кількість прибуткових підприємств дасть змогу визначити, наскільки успішно функціонують підприємства в регіоні та чи є у них ресурси для участі в інвестиційних програмах.

Для вибору економічних показників, що використовуються для оцінки інвестиційної привабливості регіону для реалізації програм підтримки підприємництва, пропонується використовувати метод анкетування обраних регіональних експертів.

Наступним етапом є попарне порівняння цих показників з метою визначення їх пріоритетності та вагомості для оцінки інвестиційної привабливості регіону.

Для узагальнення економічних показників, які оцінюють привабливість регіону для реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва за методом аналізу ієрархій.

Для розрахунку інтегрального показника пропонується використовувати метод таксономії даний метод дозволяє отримати інформацію про наявність або відсутність однорідності в досліджуваній сукупності об'єктів (регіонів), а також локальні зосередження за певними параметрами.

«Таксономічний показник оцінки привабливості регіону для реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва може набувати значень в інтервалі від 0 до 1. Чим ближче значення показника до 1, тим краще розвинений регіон» [15].

«Після розрахунку таксономічного показника (d_i) для кожного регіону необхідно виконати наступні кроки:

- порівняти значення d_i кожного регіону з еталонним значенням (d – середнє);
- присвоїти кожному регіону рейтинг на основі його інтегрального показника;
- розділити регіони на три групи відповідно до їх інтегрального показника та рейтингів» [7].

До першої групи група будуть відноситися територіальні громади з високим рейтингом. Друга група це територіальні громади з середнім рейтингом. Третя група територіальні громади з низьким рейтингом.

Таке групування громад дозволяє отримати матрицю привабливості яка показує, які громади мають високу, середню або низьку привабливість для реалізації інвестиційних програм підтримки підприємництва. Та оцінити рівень схильності до реалізації інвестиційних програм.

Отже, в умовах трансформаційних змін економічного середовища, зростаючих загроз ззовні та зсередини, а також необхідності адаптації до інновацій та ризиків інвестиційного процесу, ці зміни є вкрай необхідними. Наразі економіка України характеризується макроекономічною нестабільністю, економічними коливаннями та постійними системними трансформаціями. Це робить країну менш привабливою для інвесторів, що негативно впливає на її економічний розвиток.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1. Характеристика і вивчення тенденцій інвестиційної діяльності у регіоні

Для того, щоб в наш час чітко визначити рівень соціо-еколого-економічного розвитку регіону, а також виявити його подальші перспективи необхідно здійснювати ретельне вивчення тенденцій інвестиційної діяльності, адже це дозволяє зрозуміти, які саме галузі розвиваються найактивніше, які із них є найбільш привабливими для інвесторів, та які конкретні фактори впливають на прийняття ними рішень. Тобто, можна припустити, що чітке розуміння інвестиційних тенденцій дасть змогу регіональній та місцевій владі якомога ефективніше здійснювати розробку стратегій розвитку, розподіляти наявні ресурси, а також активно залучати нові інвестиції, що, у свою чергу, сприятиме створенню нових робочих місць і, відповідно, покращенню соціальної інфраструктури. Таким чином, вважаємо, що ретельний аналіз інвестиційних потоків є одним із найбільш важливих інструментів для забезпечення сталого (збалансованого) розвитку сформованих соціо-еколого-економічних систем, а також загалом підвищення наявного рівня конкурентоспроможності регіону.

Як зазначає М.С. Кукош, «інвестиційна діяльність у регіоні передбачає оцінку можливостей території у формуванні інвестиційних ресурсів за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел. Джерелом потенційних інвестицій у регіоні є економічний потенціал, а його чинником розвитку – інвестиційний потенціал. Наявність високого інвестиційного потенціалу та його ефективне використання є основою успішного розвитку економіки» [18].

Зважаючи на те, що інвестиційні процеси, в тому чи іншому регіоні, впливає інфляція, вважаємо за доцільне здійснити порівняльний аналіз

реальних та номінальних капітальних інвестицій (з урахуванням кумулятивного індексу інфляції) у Волинській області за 2010-2021 роки (рис. 2.1).

Безсумнівно, проведений аналіз дасть змогу нам більш точно зрозуміти чи зростання інвестицій у досліджуваному регіоні зумовлено збільшенням обсягів інвестиційних вкладень, чи лише відображає підвищення цін (в основному, за рахунок інфляційних процесів). Розраховані показники реальних інвестицій та їх аналіз допоможе більш точно оцінити реальне зростання продуктивних потужностей й економічний розвиток Волинської області.

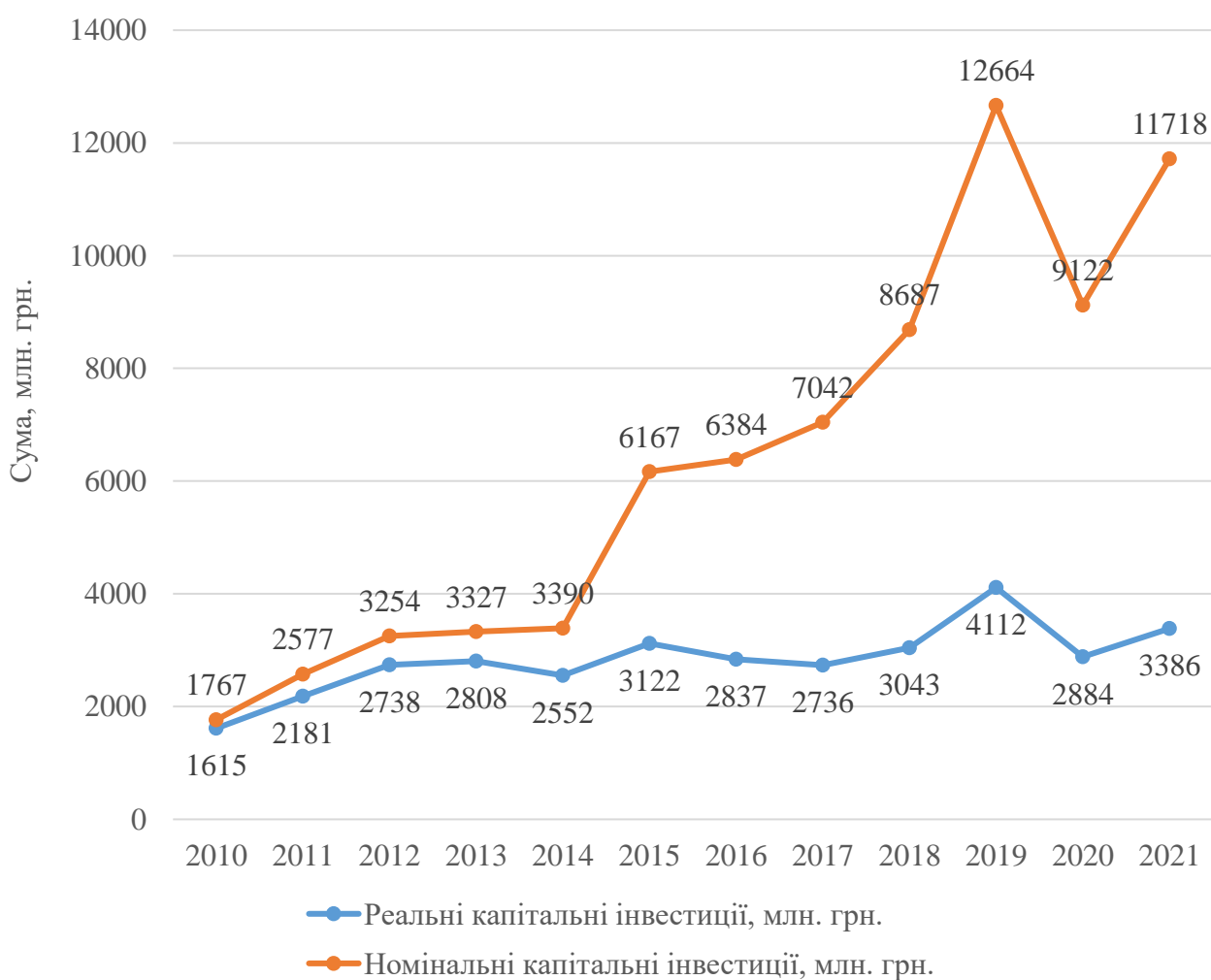

Рис. 2.1. Порівняння динаміки номінальних і реальних капітальних інвестицій (з урахуванням кумулятивного індексу інфляції) у Волинській області за 2010-2021 роки (побудовано автором за даними [10-11])

Як видно із рисунку 2.1, у період 2015-2021 рр. у Волинській області стала дуже суттєва різниця між реальними та номінальними інвестиціями, що з кожним роком лише збільшувалась. Якщо, у 2010 році різниця між ними становила лише 152 млн. грн., то у 2015 році – склала вже 3045 млн. грн., а станом на 2021 рік – досягла розриву у 8332 млн. грн.

Загалом, у за період 2010-2021 років у Волинській області обсяг номінальних капітальних інвестицій збільшився більш, ніж вп'ятеро, а обсяг реальних капітальних інвестицій зріс приблизно вдвічі.

На нашу думку, така суттєва різниця між динамікою номінальних і реальних інвестицій упродовж 2010-2021 років у Волинській області вказує на досить сильний вплив інфляції. На побудованому нами графіку добре видно, що реальні інвестиції залишаються відносно стабільними, що, у свою чергу, свідчить про певне обмежене реальне зростання продуктивних потужностей в господарській системі Волинської області.

Далі пропонуємо провести аналіз тенденцій зміни питомої ваги капітальних інвестицій у Волинській області у 2010-2020 роках до загальної суми по Україні, що в цілому може охарактеризувати відносну інвестиційну активність й привабливість даного регіону серед інших регіонів нашої держави.

Наприклад, якщо питома вага капітальних інвестицій зростатиме, це свідчатиме про підвищення рівня привабливості Волині для інвесторів, порівняно з іншими регіонами. Натомість зниження питомої ваги може служити тривожним сигналом щодо зменшення зацікавленості до даного регіону, що, у свою чергу, говорить про можливі економічні проблеми або ж недостатню його конкурентоспроможність, у порівнянні з іншими регіонами. Результати такого аналізу мають допомогти регіональним органам влади, а також місцевим територіальним громадам визначати пріоритетні напрямки для покращення інвестиційного клімату і, відповідно, повинні бути враховані при розробці стратегії для залучення нових інвестицій.

Динаміку зміни питомої ваги капітальних інвестицій у Волинській області до суми по Україні в цілому за 2010-2022 роки наведено у рисунку 2.2.

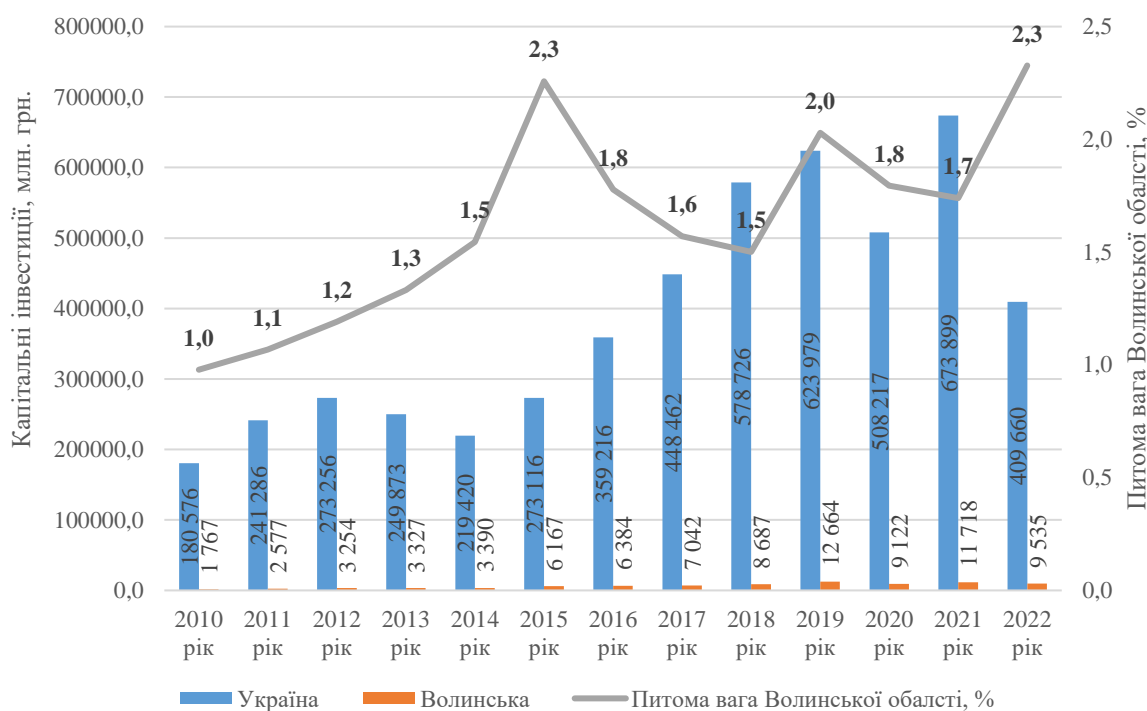

Рис. 2.2. Зміна питомої ваги капітальних інвестицій у Волинській області до суми по Україні в цілому за 2010-2022 роки (побудовано автором за даними [10-11])

На рисунку 2.2 видно, що Волинська область за період 2010-2022 років змогла утримати і навіть дещо покращити свої позиції у залученні капітальних інвестицій, у порівнянні із іншими регіонами України, що є підставою стверджувати про поступове зміцнення економічного потенціалу Волині, а також підвищення її інвестиційної привабливості.

Щоб виявити, які галузі у Волинській області є найбільш активнішими і є найбільш привабливими для інвесторів, проаналізуємо зміни капітальних інвестицій за видами економічної діяльності у регіоні (табл. 2.1).

Згідно даних таблиці 2.1 бачимо, що у 2020-2022 роках у Волинській області загальний обсяг капітальних інвестицій зріз на 4,5%, а найбільше їх надходило у сільське лісова та рибне господарство, промисловість, будівництво, а також у сферу державного управління й оборони і обов'язкове соціальне страхування.

Таблиця 2.1. Зміна капітальних інвестицій за видами економічної діяльності у Волинській області за 2020-2022 роки

Види діяльності	Роки			Відхилення					
				2021 / 2020		2022 / 2021		2022 / 2020	
	2020	2021	2022	абс., +, -	%	абс., +, -	%	абс., +, -	%
Сільське, лісове та рибне господарство	972,0	1858,6	1595,3	623,2	64,1	-263,4	-14,2	623,2	64,1
Промисловість	3517,6	2574,2	3002,3	-515,3	-14,6	428,1	16,6	-515,3	-14,6
Будівництво	1471,9	2068,1	1674,9	202,9	13,8	-393,2	-19,0	202,9	13,8
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	495,4	1519,4	807,3	311,9	63,0	-712,1	-46,9	311,9	63,0
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	324,9	494,0	839,4	514,4	158,3	345,3	69,9	514,4	158,3
Тимчасове розміщення й організація харчування	4,8	1,9	9,2	4,4	90,7	7,3	380,5	4,4	90,7
Інформація та телекомунікації	10,9	10,5	15,0	4,1	37,5	4,5	42,7	4,1	37,5
Операції з нерухомим майном	202,9	318,5	325,2	122,3	60,3	6,7	2,1	122,3	60,3
Професійна, наукова та технічна діяльність	7,5	13,3	6,1	-1,4	-18,9	-7,2	-54,1	-1,4	-18,9
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	62,7	105,0	74,5	11,8	18,7	-30,5	-29,1	11,8	18,7
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	1526,6	1825,1	569,0	-957,6	-62,7	-	-68,8	-957,6	-62,7
Освіта	29,3	95,3	35,6	6,4	21,8	-59,7	-62,6	6,4	21,8
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	476,6	816,0	570,3	93,7	19,7	-245,6	-30,1	93,7	19,7
Інші види діяльності	18,3	18,3	11,0	-7,3	-39,8	-7,3	-40,0	-7,3	-39,8
Усього	9121,6	11718,3	9535,0	413,4	4,5	-	-18,6	413,4	4,5

Примітка. Побудовано автором за даними [10-11].

Однак, слід звернути увагу, що за цей період, із вище перелічених галузей, значно збільшились капітальні інвестиції у сільське, лісове та рибне

господарства (на 64,1%) і будівництво на (13,8%). Що ж стосується промисловості та сфери державного управління й оборони і обов'язкового соціального страхування, то обсяг капітальних інвестицій для їх розвитку за аналізований період зменшився на відповідно 14,6% і 62,7%.

Транспорт, складське господарство та поштова діяльність показали найвищий приріст капітальних інвестицій у аналізований нами період (на 158,3%), а інші види діяльності показують змішані результати, з деякими секторами, такими як інформація та телекомунікації, що демонструють помірне зростання.

Для того, щоб виявити напрямки, що потребують додаткового стимулювання, та виявити нові перспективні сектори для інвестицій у Волинській області пропонується здійснити аналіз зміни структури капітальних інвестицій за видами економічної діяльності у 2020-2022 роках (рис. 2.3).

На рисунку 2.3 видно, що у 2020-2021 роках у Волинській області у структурі капітальних інвестицій помітно зросла частка їх надходжень у такі галузі: транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (збільшилась на 6,0%), будівництво (збільшилась на 4,6%), оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (збільшилась на 4,9%). Загалом ці тенденції можуть свідчити про зростання інвесторів до логістики і пов'язаних із нею послуг, на активний розвиток будівельної інфраструктури, розвиток торгівлі та послуг із ремонту транспортної техніки тощо.

2.2. Аналіз видів та джерел капітальних інвестицій в економіку регіону

У цьому пункті кваліфікаційної роботи бакалавра пропонуємо провести аналіз видів та джерел капітальних інвестицій у економіку Волинської області, адже «з таких даних ми побачимо структуру капітальних інвестицій та динаміку за кожним джерелом» [9].

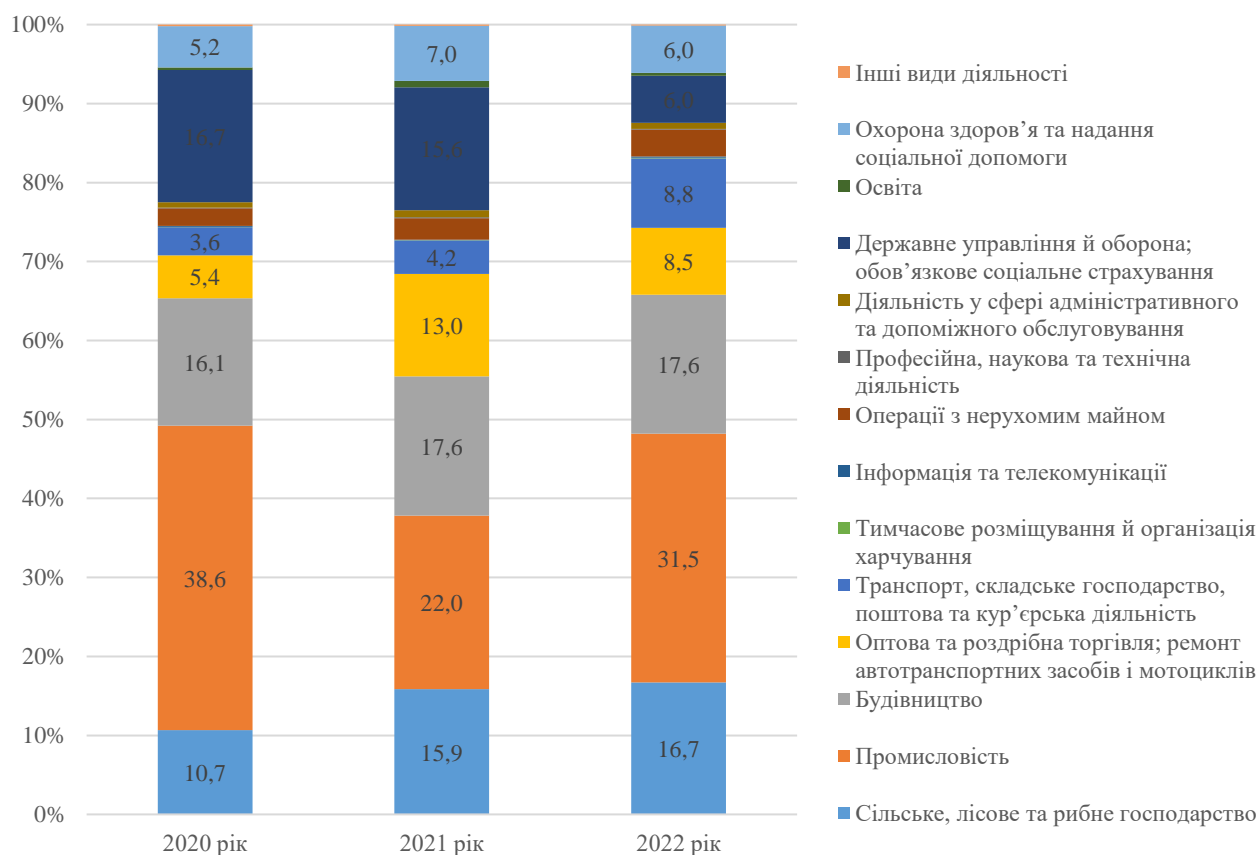

Рис. 2.3. Зміна структури капітальних інвестицій за видами економічної діяльності у Волинській області за 2020-2021 роки (побудовано автором за даними [10-11])

Для того, щоб зрозуміти, як саме розподіляються у досліджуваному регіоні фінансові ресурси між різними категоріями активів, зокрема такими як будівлі, машини та обладнання, транспортні засоби, нематеріальні активи, пропонуємо проаналізувати зміну капітальних інвестицій за видами активів у Волинській області за 2019-2021 роки (табл. 2.2).

У 2020 році спостерігається загальне зниження інвестицій у матеріальні активи на 8,2% порівняно з 2019 роком, що дорівнює зменшенню на 1036,2 млн грн. Однак у 2021 році відбулося зростання інвестицій на 27,9% порівняно з попереднім роком, (збільшено на 2524,0 млн грн.).

Найбільше зростання у 2021 році спостерігається в інвестиціях у транспортні засоби (на 130,6%) та інженерні споруди (на 50,2%).

Таблиця 2.2. Зміна капітальних інвестицій за видами активів у Волинській області за 2019-2021 роки, млн. грн.

Показники	Роки			Відхилення					
	2019	2020	2021	2020 / 2019		2021 / 2020		2021 / 2019	
				абс., +, -	%	абс., +, -	%	абс., +, -	%
інвестиції в матеріальні активи	12622,1	9062,0	11585,9	-1036,2	-8,2	2524,0	27,9	-1036,2	-8,2
будівлі житлові	1967,7	1323,0	1784,0	-183,7	-9,3	460,9	34,8	-183,7	-9,3
будівлі нежитлові	2119,8	2059,1	1766,5	-353,3	-16,7	-292,6	-14,2	-353,3	-16,7
інженерні споруди	1158,7	1017,2	1740,9	582,2	50,2	723,7	71,1	582,2	50,2
машини, обладнання та інвентар	5827,5	3376,0	3148,2	-2679,4	-46,0	-227,9	-6,8	-2679,4	-46,0
транспортні засоби	1075,6	958,1	2480,9	1405,3	130,6	1522,8	158,9	1405,3	130,6
земля	36,0	43,6	114,8	78,8	219,0	71,2	163,1	78,8	219,0
довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	74,9	75,2	96,4	21,6	28,8	21,3	28,3	21,6	28,8
інші матеріальні активи	361,9	209,6	454,2	92,3	25,5	244,6	116,7	92,3	25,5
інвестиції в матеріальні активи	41,9	59,6	132,4	90,5	216,3	72,8	122,1	90,5	216,3
з них									
права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторське право та суміжні з ним права (уключаючи розважальні програми й оригінали літературних і художніх творів), патенти, ліцензії, концесії тощо	12,1	22,5	38,9	26,7	219,9	16,3	72,6	26,7	219,9
програмне забезпечення та бази даних	19,5	24,8	54,5	35,0	179,6	29,8	120,1	35,0	179,6
Усього	12664,0	9121,6	11718,3	-945,6	-7,5	2596,8	28,5	-945,6	-7,5

Примітка. Побудовано автором за даними [10-11].

Інвестиції у нежитлові будівлі знизилися на 16,7% у 2020 році та продовжили зменшуватися на 14,2% у 2021 році. Інвестиції в програмне забезпечення та бази даних показали значне зростання у 2021 році (на 179,6%).

Незважаючи на загальне зниження капітальних інвестицій у 2020 році, 2021 рік показав суттєве відновлення та зростання інвестиційних вкладень у Волинському регіоні.

Значне збільшення інвестицій у транспортні засоби та інженерні споруди вказує на посилення уваги до інфраструктурних проектів.

Зниження інвестицій у нежитлові будівлі свідчить про можливі зміни у пріоритетах розвитку бізнесу та промислових об'єктів.

Високі темпи зростання інвестицій у програмне забезпечення та бази даних підкреслюють важливість цифрової трансформації та модернізації технологічної бази.

Порівняння динаміки капітальних інвестицій у матеріальні, а також нематеріальні активи у Волинській області може показати зміни пріоритетів інвесторів у напрямку розвитку фізичної інфраструктури й технологічних інновацій, що, у свою чергу, дозволить оцінити, наскільки активно даний регіон має здатність адаптуватися до сучасних тенденцій цифрової економіки і наскільки важливими є інвестиції у матеріальні ресурси порівняно з нематеріальними активами. Також таке порівняння допоможе визначити можливі напрямки подальшого розвитку та потреби у додаткових інвестиціях у ті чи інші активи.

Динаміку капітальних інвестицій у матеріальні та нематеріальні активи у Волинській області за 2010-2021 роки представлено на рисунку 2.4.

Упродовж 2010-2021 років у Волинській області капітальні інвестиції у матеріальні активи значно зросли (від 1760,0 млн грн у 2010 році до 11586,0 млн грн у 2021 році), що вважаємо хорошою тенденцією для економічного розвитку досліджуваного регіону.

Інвестиції у нематеріальні активи, протягом цього ж періоду, зростали значно повільніше і залишались на відносно низькому рівні, у порівнянні з

матеріальними активами, що свідчить про відносно низький пріоритет для даного типу активів.

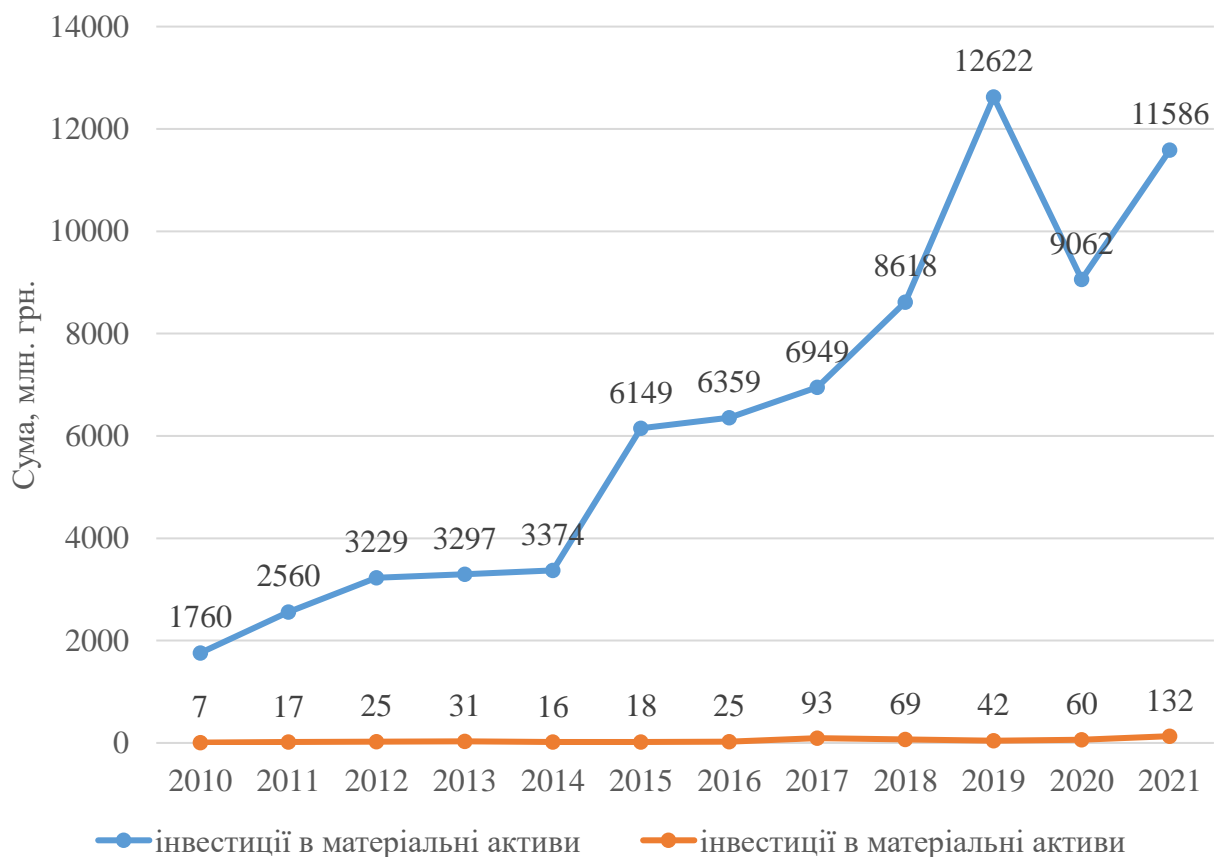

Рис. 2.4. Порівняння динаміки капітальних інвестицій у матеріальні та нематеріальні активи у Волинській області за 2010-2021 роки (побудовано автором за даними [10-11])

Загалом можна сказати, що матеріальні активи залишаються основним напрямком капітальних інвестицій у Волинській області. Нематеріальні активи хоча і демонструють позитивну динаміку, все ще отримують значно менше інвестицій.

Вважаємо, необхідно провести дослідження зміни суми капітальних інвестицій у матеріальні активи за видами у даному регіоні, адже це дозволить виявити пріоритети й загальні тенденції у розвитку різних секторів його економіки. До того ж, це допоможе визначити галузі (сфери діяльності), що

отримують найбільше фінансових ресурсів для розвитку інфраструктури, обладнання та технологій та ін.

Динаміка зміни суми капітальних інвестицій у матеріальні активи за видами у Волинській області у 2010-2021 роках представлена на рисунку 2.5.

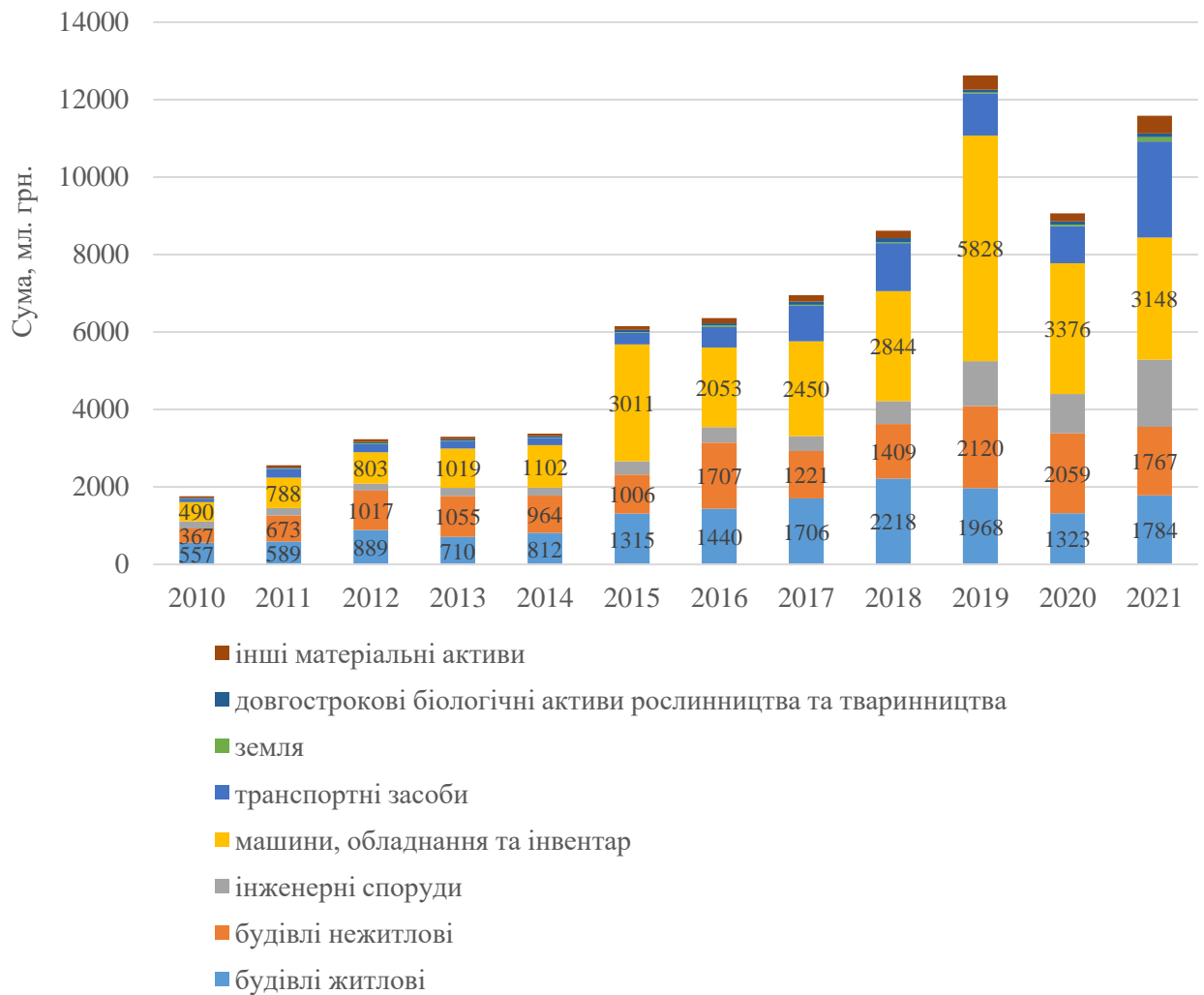

Рис. 2.5. Зміна суми капітальних інвестицій у матеріальні активи за видами у Волинській області за 2010-2021 роки (побудовано автором за даними [10-11])

На рисунку 2.5 зображено основні закономірності, що включають поступове зростання загальної суми інвестицій у період з 2010 до 2021 року. Найбільшу частку інвестицій традиційно займають машини, обладнання та інвентар, які особливо виділяються у 2018 та 2019 роках. Значне зростання

інвестицій у транспортні засоби та інженерні споруди також помітне протягом останніх років.

Загалом, робимо висновок про те, що капітальні інвестиції у Волинській області мають тенденцію до зростання. Варто також зазначити, що інвестиції в машини, обладнання та інвентар є найважливішими для досліджуваного регіону і складають значну частину загальних капітальних вкладень. Зростання інвестицій у транспортні засоби та інженерні споруди у 2018-2021 роках свідчить про розвиток інфраструктури у регіоні.

За період 2010-2021 років у Волинській області відбулись певні зміни у структурі капітальних інвестицій у матеріальні активи за видами (рис. 2.6).

Зокрема, помітно зросла частка вкладень у довгострокові біологічні активи тваринництва та рослинництва (збільшилась на 16,5%), інженерні споруди (збільшилась на 4,1%). Однак, частка капітальних вкладень у матеріальні активи в нежитлові та житлові будівлі зменшилась (відповідно, на 5,6% і 16,3%).

Тенденція зростання частки вкладень у довгострокові біологічні активи тваринництва та рослинництва свідчить про підвищений інтерес до аграрного сектору і, зокрема, до сталого розвитку сільського господарства у Волинській області, що може бути пов'язано з визнанням важливості продовольчої безпеки та економічної вигоди від інвестицій у цей сектор. Збільшення вкладень в інженерні споруди також є позитивним знаком, що вказує на розвиток інфраструктури, необхідної для підтримки економічної діяльності і покращення умов життя в регіоні.

Проте, зменшення частки капітальних вкладень у нежитлові та житлові будівлі вказує на певні структурні зміни в інвестиційних пріоритетах. Можливо, це зниження відображає насичення ринку нерухомості або ж зменшення попиту на нове будівництво внаслідок економічних труднощів. Водночас, така тенденція може бути пов'язана із тим, що інвестори переміщують свої ресурси в інші сектори, які мають більший потенціал зростання або ж стабільніший дохід.

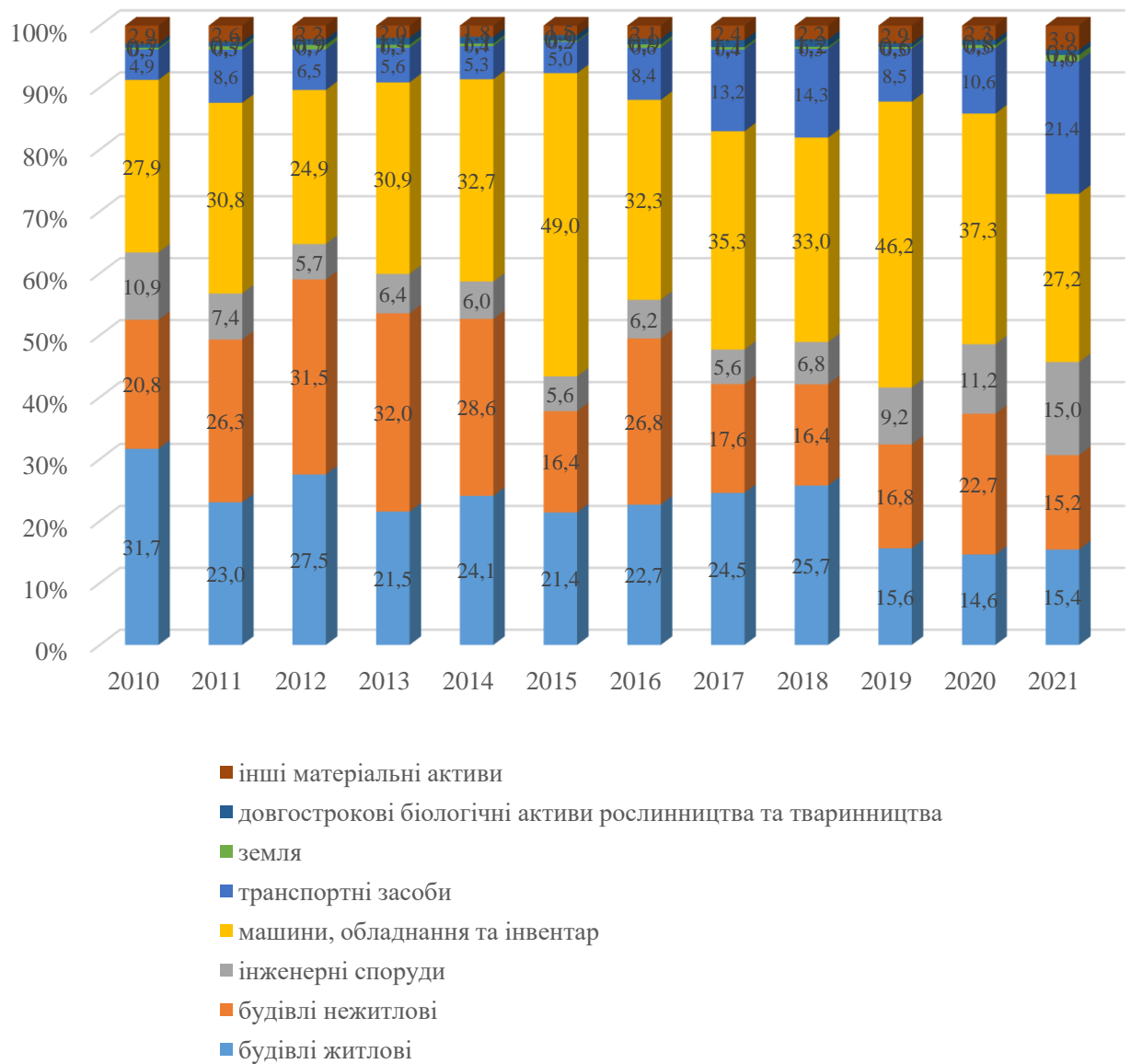

Рис. 2.6. Зміна структури капітальних інвестицій у матеріальні активи за видами у Волинській області за 2010-2021 роки (побудовано автором за даними [10-11])

Вважаємо, що з метою більш глибокого розуміння і подальших перспектив розвитку економіки Волинської області потрібно провести аналіз динаміки формування інвестицій в нематеріальні активи за основними статтями. За допомогою такого аналізу можна побачити види нематеріальних активів (наприклад, наукові дослідження, розробки, технології, бренди), що залучають найбільше інвестицій. Крім того, такий аналіз допомагає у визначенні

ефективності використання інвестицій у нематеріальні активи і в оцінці їх впливу на конкурентоспроможність регіону, що у свою чергу, можна використати при плануванні його стратегій розвитку та інвестиційної політики.

Динаміку формування інвестицій в нематеріальні активи за основними статтями у Волинській області за 2010-2021 роки наведено на рисунку 2.7.

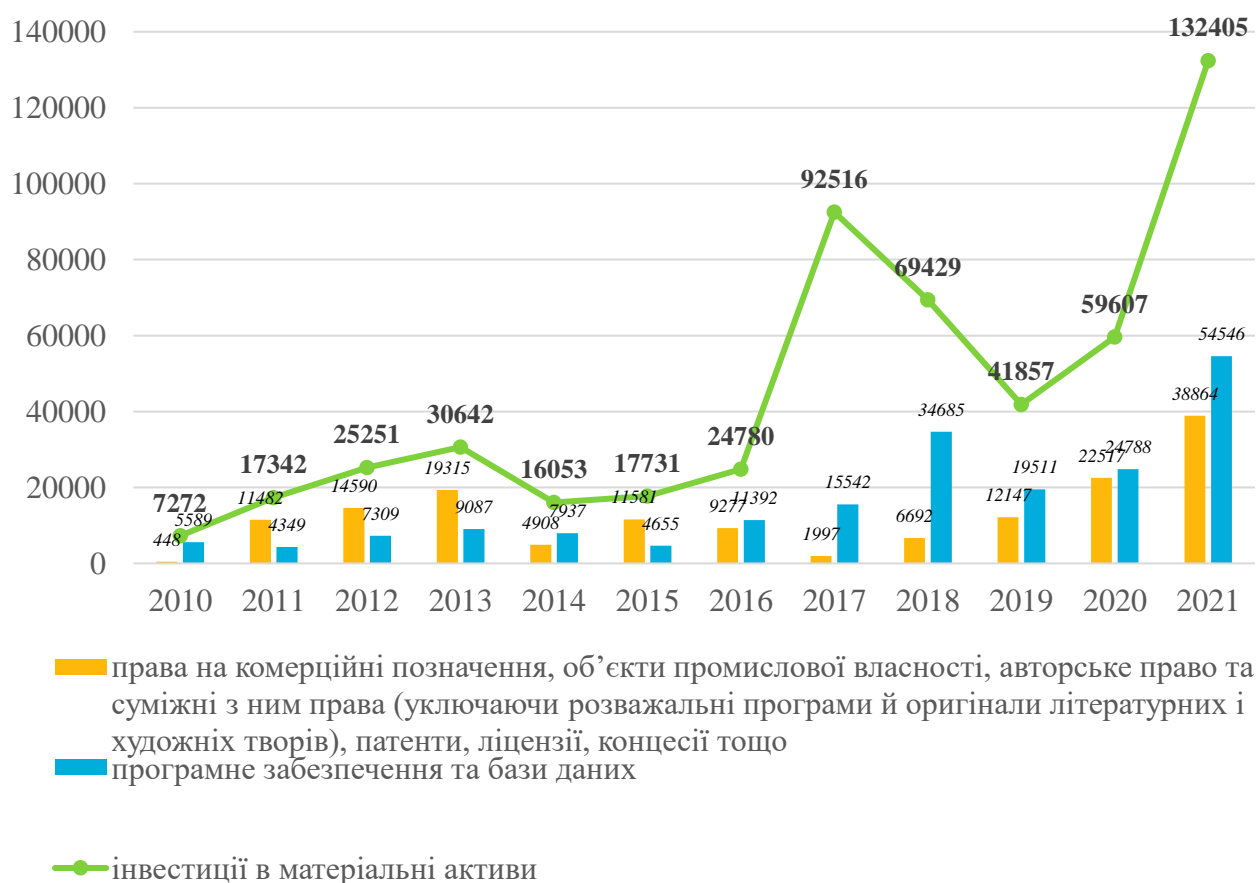

Рис. 2.7. Динаміка формування інвестицій в нематеріальні активи за основними статтями у Волинській області за 2010-2021 роки (побудовано автором за даними [10-11])

За період 2010-2021 років інвестиції у нематеріальні активи у Волинській області зросли (із 7272 млн грн. у 2010 році до 132405 млн грн. у 2021 році). Тобто, можна говорити про зростаючий інтерес до розвитку нематеріальних активів у даному регіоні, що може бути пов'язано, перш за все, із впровадженням новітніх технологій та інновацій в економіці.

Зокрема інвестиції в програмне забезпечення та бази даних збільшилися на 48957 млн грн, а на права на комерційні позначання, об'єкти промислової власності, авторське право та суміжні з ним права збільшилися на 27382 млн грн. Такі тенденції вказують нам на розвиток секторів інформаційних технологій й цифрової трансформації, а також інтелектуальної власності й інноваційних рішень у Волинській області.

Такий сплеск інвестицій у нематеріальні активи свідчить про впевнений курс на модернізацію та підвищення конкурентоспроможності досліджуваного регіону в умовах глобалізації. Тенденція зростання інвестицій у нематеріальні активи дає змогу говорити про розширення ринкових можливостей і підвищенням інтересу до секторів з високою доданою вартістю тощо.

2.3. Аналіз джерел залучення та оцінка ефективності інвестиційної діяльності у регіоні

Важливість аналізу джерел залучення та оцінки ефективності інвестиційної діяльності у регіоні обумовлена потребою визначити оптимальні стратегії фінансування для реалізації інфраструктурних проектів та економічного розвитку. Цей аналіз дозволяє ідентифікувати найбільш перспективні джерела капіталу та забезпечити сталий потік інвестицій до регіону. Крім того, оцінка ефективності інвестиційної діяльності дозволяє контролювати результативність інвестицій та максимізувати соціально-економічні вигоди для місцевого населення і бізнесу.

Вважаємо за необхідне дослідити структуру капітальних інвестицій за джерелами фінансування у Волинському регіоні, адже вона відображає, з яких джерел частіше всього здійснюються вкладення у великі інфраструктурні проекти та розвиток економіки. Наприклад, вона може показати пропорції між державними, приватними та міжнародними джерелами фінансування. Аналізуючи цю структуру, можна зрозуміти, наскільки сильно залежить регіон

від зовнішнього капіталу чи внутрішніх джерел фінансування. Крім того, вона вказує на рівень інвестиційної активності в місцевій економіці та здатність регіону самостійно залучати фінансування для свого розвитку.

Структуру капітальних інвестицій за джерелами фінансування у Волинській області за 2021 рік подано на рисунку 2.8.

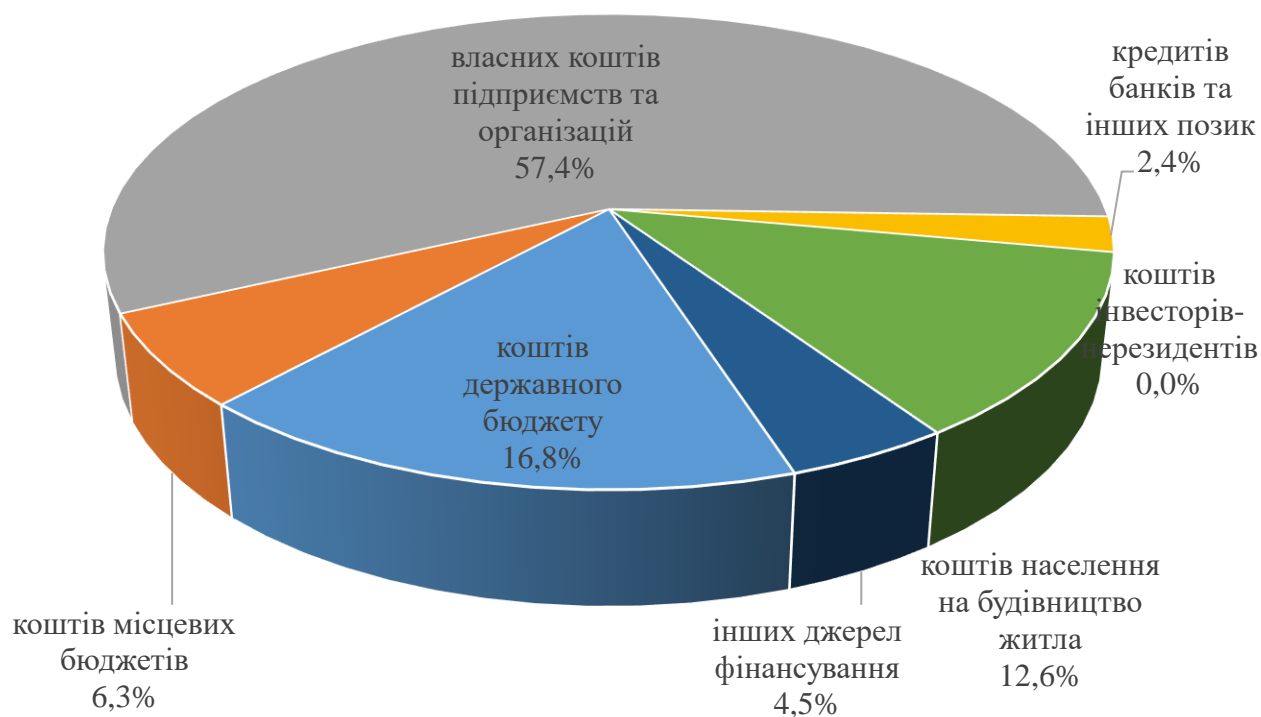

Рис. 2.8. Структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування у Волинській області за 2021 рік (побудовано автором за даними [10])

Як бачимо, найбільшим джерелом капітальних інвестицій у Волинській області у 2021 році були підприємства і організації даного регіону (57,4%). Кошти державного бюджету в структурі капітальних інвестицій за джерелами фінансування склали лише 16,8%, місцевих бюджетів – 6,3%, а банків й інших фінансово-кредитних установ – 2,4%.

Проаналізуємо динаміку використання різних інструментів участі в капіталі протягом останніх років у волинській області (табл. 2.3).

Таблиця 2.3. Формування суми прямих зарубіжних інвестицій у Волинську область за 2015-2022 роки, млн. дол. США

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Інструменти участі в капіталі	-34,1	-36,9	62,7	37,7	-49,2	64,2	62,6	32,8
Інструменти участі в капіталі, крім реінвестування доходів	16,3	6,1	0,1	13,9	50,1	41,0	10,8	-1,8
Реінвестування доходів	-50,5	-43,1	62,6	23,8	-99,2	23,1	51,8	34,6
Боргові інструменти	-14,5	4,2	-9,4	-8,0	7,8	-13,9	-13,2	25,0
Прямі інвестиції (усього)	-48,7	-32,7	53,3	29,7	-41,3	50,3	49,4	57,8

Примітка. Побудовано автором за даними [10-11].

У 2015-2022 роках спостерігається значна варіативність показників: наприклад, інструменти участі в капіталі показали суттєве коливання від -49,2% до 64,2%, що вказує на нестабільність у цьому напрямку. Реінвестування доходів також виявилось великою частиною в генерації капіталу, з великими позитивними та негативними значеннями в різні роки аналізованого періоду. Боргові інструменти показали взаємозв'язок з економічною стабільністю, змінюючись від негативних до позитивних значень. Таким чином, можна говорити про складність і різноманіття фінансових стратегій та умов, які впливають на капіталовкладення в досліджуваному періоді.

Виявимо вплив боргових інструментів та інструментів участі в капіталі на зміну суми прямих інвестицій у Волинську область у 2015-2022 роках (рис.2.9).

За аналізом представлених у рисунку 2.9 даних, бачимо, що боргові інструменти та інструменти участі в капіталі мають значний вплив на зміну суми прямих інвестицій у Волинський регіон. Наприклад, у 2022 році показник боргових інструментів підвищився на 25,0%, що може вказувати на збільшення використання кредитних ресурсів для інвестиційних проєктів.

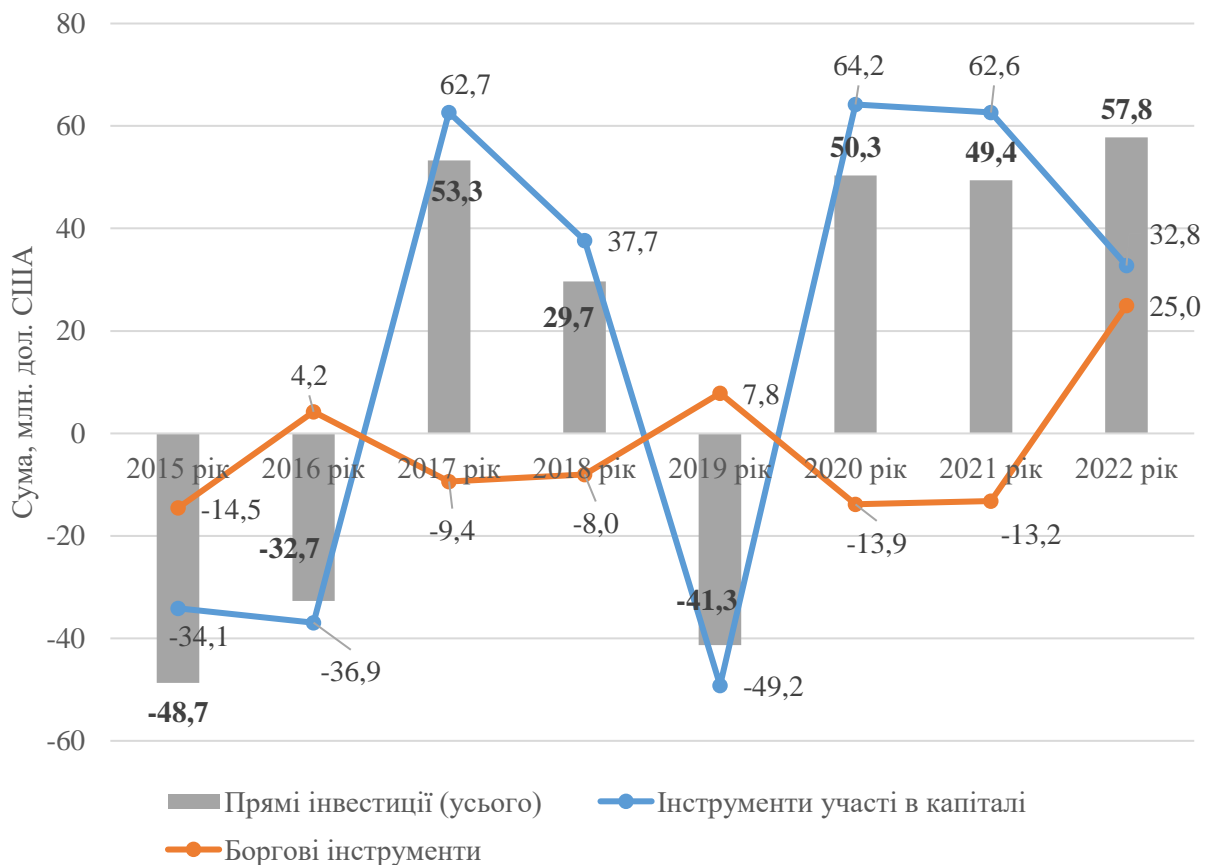

Рис. 2.9. Вплив боргових інструментів та інструментів участі в капіталі на зміну суми прямих інвестицій у Волинську область у 2015-2022 роках (побудовано автором за даними [10-11])

У свою чергу, це може сприяти зростанню загального обсягу прямих інвестицій в регіоні, оскільки доступність додаткових фінансових ресурсів може залучати нових інвесторів та стимулювати економічний розвиток. З іншого боку, інструменти участі в капіталі без реінвестування доходів мають значні коливання, що також впливає на рівень прямих інвестицій. Вони показали великі зміни у вартості від -36,9% до 64,2% у різні роки, що свідчить про їхню важливість у формуванні загального обсягу інвестицій у регіоні.

Порівнюючи динаміку реальних капітальних інвестицій та реального валового регіонального продукту у Волинській області у період з 2010 по 2021 рік, видно, що обидва показники мають тенденцію до зростання (рис. 2.10).

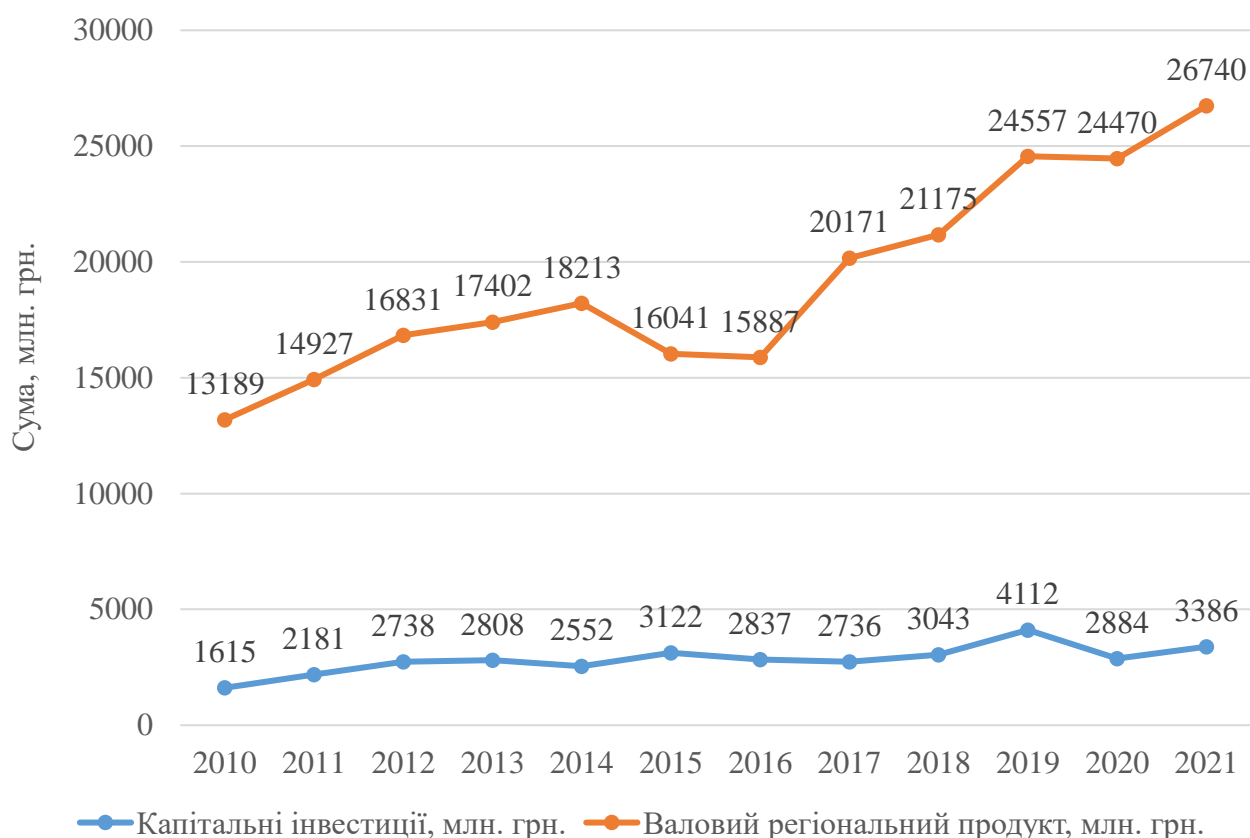

Рис. 2.10. Порівняння динаміки реальних капітальних інвестицій та реального валового регіонального продукту у Волинській області за 2010-2021 роки (побудовано автором за даними [10-11])

У Волинській області реальні капітальні інвестиції зросли з 1615,0 млн грн у 2010 році до 3386,0 млн грн у 2021 році, показавши, таким чином, значні коливання протягом цього часу. В той же період, реальний валовий регіональний продукт збільшився з 13189,0 млн грн до 26740,0 млн грн., відображаючи загальну економічну динаміку регіону. На нашу думку, спостерігається певний взаємозв'язок між інвестиціями, а також економічним зростанням досліджуваного регіону.

Проведемо аналіз зміни суми реального валового регіонального продукту з 1 грн. капітальних інвестицій у Волинській області з метою оцінки ефективності вкладених капітальних інвестицій у регіон та їх впливу на економічний розвиток (рис. 2.11).

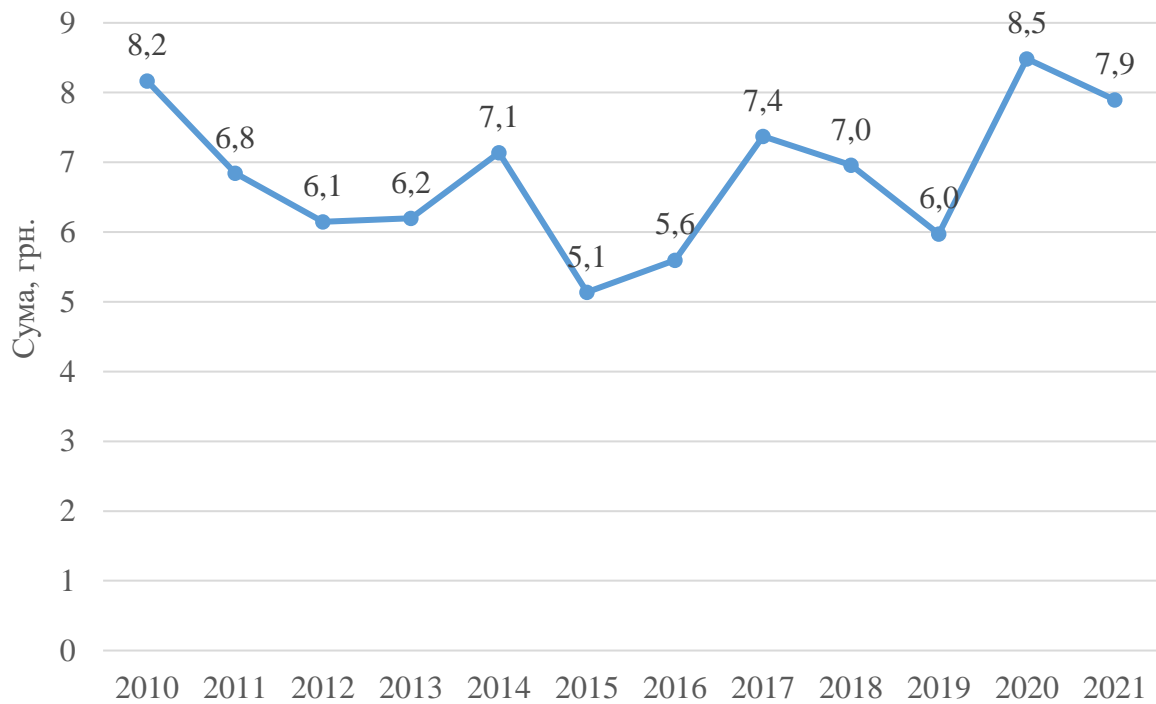

Рис. 2.11. Зміна суми реального валового регіонального продукту з 1 грн. капітальних інвестицій у Волинській області за 2010-2021 роки (побудовано автором за даними [10-11])

Загалом, дані на рисунку 2.11 вказують на економічну ефективність капітальних інвестицій у Волинській області, де кожна вкладена гривня у капітальні інвестиції приводить до зростання валового регіонального продукту в середньому на 6-8%, що, у свою чергу, свідчить про значний мультиплікативний ефект інвестицій, який стимулює економічне зростання й інфраструктурні покращення, а також розвиток виробництва в даному регіоні.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У поданій бакалаврській кваліфікаційній роботі подано узагальнення отриманих результатів аналізу й оцінки, пропозиції щодо підвищення ефективності інвестиційної діяльності у Волинській області, що дозволило виділити ряд висновків:

Отже, на основі опрацювання теоретичних та практичних аспектів стимулювання інвестиційної діяльності в регіоні, що викладені у кваліфікаційній роботі, можна сформулювати ряд висновків, що стосуються теми дослідження та розкривають поставлену мету, а саме:

– визначено, що економічне зростання неможливе без активної інвестиційної діяльності. Тому збільшення інвестиційних ресурсів та їх ефективне використання є ключовими факторами розвитку національної економіки. Відповідно, дослідження тенденцій на інвестиційному ринку має значну практичну цінність. При цьому рівень економічного розвитку та ефективність роботи фінансового ринку тісно пов'язані з активністю інвестиційної діяльності в країні. Таким чином, справжній функціональний розвиток національної економіки держави неможливий без чіткої інвестиційної політики та ефективного використання інвестиційного потенціалу країни;

– на основі дослідження принципів інвестиційної діяльності доведено, що фактично інвестиції відіграють фундаментальну роль у розвитку та модернізації реального сектору, виступаючи ключовим фактором його стійкого зростання та конкурентоспроможності. При цьому вони забезпечують фінансування для придбання нового обладнання, впровадження прогресивних технологій та оптимізації виробничих процесів. В той же час ефективна автоматизація та роботизація виробничих процесів дозволяють підприємствам випускати більше продукції з меншими витратами людських та енергетичних ресурсів. Тому ефективне впровадження нових технологій та жорсткий контроль якості на усіх етапах бізнес-процесів гарантують функціональну відповідність продукції сучасним стандартам та вимогам споживачів, а

орієнтація на всебічну оптимізацію виробничих процесів та економію ресурсів призводять до зниження витрат на виробництво одиниці продукції;

– досліджено вплив інвестицій на розвиток та модернізацію сільського господарства та їх роль, як ключового фактору його стійкого зростання та продовольчої безпеки країни. Відповідно, саме автоматизація та механізація сільськогосподарських робіт матиме наслідком ефективне зростання продуктивності праці та краще використання земельних ресурсів загалом. Тому впровадження нових технологій в агросекторі гарантує відповідність продукції сучасним стандартам якості та безпечності. Відповідно, забезпечення сучасних методів зберігання та транспортування продукції практично неможливо реалізувати без належного обсягу інвестицій в агросектор;

– розглянуто традиційні парадигми інвестиційної діяльності та визначено, що наразі вони практично не відповідають сучасним викликам. Тому об'єктивною необхідністю є пошук нових шляхів стимулювання інвестицій, які б нівелювали негативні впливи зовнішніх та внутрішніх факторів на економічну діяльність суб'єктів господарювання на макrorівні. При цьому інвестиційна привабливість держави виступає ключовим фактором стійкості та процвітання в динамічному глобалізованому світі. Відповідно, можна стверджувати, що інвестори можуть вкладати кошти в активи, які генерують дохід, наприклад, цінні папери або нерухомість, що дозволяє їм збільшити свій капітал та отримати кращу віддачу від своїх інвестицій, порівняно з тим, ніж якби вони просто тримали гроші на депозитах в банку. Таким чином, усе це призводить до підвищення виробничого потенціалу суб'єктів господарювання, що і є основою формування функціональних передумов до його зростання;

– доведено, що інвестування у нові технології та інновації є ключовим фактором для сталого економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності. Зокрема, нові технології дозволяють підвищити продуктивність та ефективність виробничих процесів, що веде до зниження витрат і підвищення якості продукції. Також інновації стимулюють розвиток нових ринків та створення нових робочих місць, сприяючи економічному

зростанню та зайнятості. Крім того, інвестування в інновації підвищує здатність адаптуватися до швидко змінюваних умов ринку та технологічних змін, забезпечуючи довгострокову стійкість бізнесу. Інновації також сприяють розв'язанню глобальних проблем, таких як зміни клімату, через розробку екологічно чистих технологій та рішень для ефективного використання ресурсів. Важливим аспектом при цьому є також підвищення рівня життя населення через доступ до нових товарів і послуг, покращення умов праці та створення можливостей для особистого і професійного розвитку. Інвестування у технології та інновації є необхідним для формування економіки знань та забезпечення стійкого розвитку суспільства;

– розглянуто специфіку диверсифікація джерел інвестування, що є важливим для зниження ризиків та забезпечення фінансової стабільності. Визначено, що диверсифікація дозволяє розподілити капітал між різними активами, зменшуючи залежність від одного джерела та мінімізуючи вплив негативних подій на один сектор. Також диверсифікація сприяє стабільності доходів, оскільки різні активи можуть мати різну динаміку прибутковості у різних економічних умовах. З іншого боку, вона відкриває доступ для суб'єктів господарювання до нових ринків і можливостей, що сприяє зростанню та інноваціям. Диверсифікація допомагає знизити волатильність портфеля інвестицій, забезпечуючи більш передбачувані результати. У підсумку, вона підвищує загальну стійкість інвестиційної стратегії, знижуючи ризики та підвищуючи потенціал для довгострокового зростання і фінансової стабільності;

– визначено, що підходи щодо оцінки та прогнозування рівня інвестиційної привабливості держави здійснюється на основі рейтингових оцінок міжнародних агентства та асоціацій, які формують їх на основі низки різноманітних показників. При цьому важливу роль у прогнозуванні економічних показників та інтегральних даних інвестиційної привабливості відіграє державна політика економічного розвитку, яка функціонально повинна забезпечувати повноцінне та раціональне використання як власних, так і

додатково залучених інвестиційних ресурсів у довгостроковій перспективі. Тому на даний час не існує уніфікованої методики оцінки інвестиційної привабливості країни, яка б враховувала всі економічні, соціальні, політичні, нормативно–правові та інші фактори, що впливають на неї. Відповідно, для забезпечення комплексної оцінки інвестиційної привабливості необхідно використовувати відразу декілька підходів;

– досліджено, що рентабельність інвестицій являє собою специфічний показник, який вимірює прибутковість або ефективність інвестицій. Він відображає відношення чистого прибутку, отриманого від інвестиції, до початкових витрат на неї, виражене у відсотках. Висока рентабельність інвестицій свідчить про успішність проекту та ефективність використання капіталу. Також даний індикатор допомагає інвесторам оцінити, наскільки вигідною була інвестиція, порівняти різні інвестиційні можливості та приймати обґрунтовані рішення щодо майбутніх інвестицій. Сутність рентабельності інвестицій полягає в оптимізації ресурсів для досягнення максимального прибутку при мінімальних витратах, що є ключовим фактором у фінансовому плануванні та управлінні;

– доведено, що таксономічний показник оцінки інвестиційної привабливості регіону являє собою комплексний індикатор, який використовується для вимірювання та аналізу рівня привабливості регіону для потенційних інвесторів. Цей показник базується на використанні таксономічних методів, що включають збір, класифікацію та систематизацію різноманітних економічних, соціальних та інфраструктурних даних про регіон. Таксономічний показник включає такі аспекти, як економічна стабільність, рівень розвитку інфраструктури, доступність ресурсів, кваліфікація робочої сили, рівень життя населення, правова та регуляторна середовище. Він дозволяє об'єктивно оцінити конкурентоспроможність регіону, порівняти його з іншими регіонами та визначити сильні та слабкі сторони. Використання даного показника допомагає інвесторам приймати більш обґрунтовані рішення щодо розміщення капіталу, а регіональним урядам – розробляти стратегії для

покращення інвестиційної привабливості. Відповідно, таксономічний підхід забезпечує системний і комплексний аналіз, що сприяє ефективному управлінню та залученню інвестицій;

– визначено, що у період 2015-2021 рр. у Волинській області стала дуже суттєва різниця між реальними та номінальними інвестиціями, що з кожним роком лише збільшувалась. Якщо, у 2010 році різниця між ними становила лише 152 млн. грн., то у 2015 році – склала вже 3045 млн. грн., а станом на 2021 рік – досягла розриву у 8332 млн. грн. Загалом, за період 2010-2021 років у Волинській області обсяг номінальних капітальних інвестицій збільшився більш, ніж вп'ятеро, а обсяг реальних капітальних інвестицій зріс приблизно вдвічі;

– досліджено, що у 2020-2022 роках у Волинській області загальний обсяг капітальних інвестицій зріз на 4,5%, а найбільше їх надходило у сільське лісова та рибне господарство, промисловість, будівництво, а також у сферу державного управління й оборони і обов'язкове соціальне страхування. Однак, слід звернути увагу, що за цей період, із вище перелічених галузей, значно збільшились капітальні інвестиції у сільське, лісове та рибне господарства (на 64,1%) і будівництво на (13,8%). Що стосується промисловості та сфери державного управління й оборони і обов'язкового соціального страхування, то обсяг капітальних інвестицій для їх розвитку за аналізований період зменшився на відповідно 14,6% і 62,7%;

– доведено, що у 2020-2021 роках у Волинській області у структурі капітальних інвестицій помітно зросла частка їх надходжень у такі галузі: транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (збільшилась на 6,0%), будівництво (збільшилась на 4,6%), оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (збільшилась на 4,9%). Загалом ці тенденції можуть свідчити про зростання інвесторів до логістики і пов'язаних із нею послуг, на активний розвиток будівельної інфраструктури, розвиток торгівлі та послуг із ремонту транспортної техніки тощо;

– з'ясовано, що у 2020 році спостерігається загальне зниження інвестицій у матеріальні активи на 8,2% порівняно з 2019 роком, що дорівнює зменшенню на 1036,2 млн грн. Однак у 2021 році відбулося зростання інвестицій на 27,9% порівняно з попереднім роком, (збільшено на 2524,0 млн грн.). Найбільше зростання у 2021 році спостерігається в інвестиціях у транспортні засоби (на 130,6%) та інженерні споруди (на 50,2%). Інвестиції у нежитлові будівлі знизилися на 16,7% у 2020 році та продовжили зменшуватися на 14,2% у 2021 році. Інвестиції в програмне забезпечення та бази даних показали значне зростання у 2021 році (на 179,6%). Незважаючи на загальне зниження капітальних інвестицій у 2020 році, 2021 рік показав суттєве відновлення та зростання інвестиційних вкладень у Волинському регіоні. Значне збільшення інвестицій у транспортні засоби та інженерні споруди вказує на посилення уваги до інфраструктурних проектів. Зниження інвестицій у нежитлові будівлі свідчить про можливі зміни у пріоритетах розвитку бізнесу та промислових об'єктів. Високі темпи зростання інвестицій у програмне забезпечення та бази даних підкреслюють важливість цифрової трансформації та модернізації технологічної бази;

– визначено, що впродовж 2010-2021 років у Волинській області капітальні інвестиції у матеріальні активи значно зросли (від 1760,0 млн грн у 2010 році до 11586,0 млн грн у 2021 році), що вважаємо хорошою тенденцією для економічного розвитку досліджуваного регіону. Інвестиції у нематеріальні активи, протягом цього ж періоду, зростали значно повільніше і залишались на відносно низькому рівні, у порівнянні з матеріальними активами, що свідчить про відносно низький пріоритет для даного типу активів. Тому загалом матеріальні активи залишаються основним напрямком капітальних інвестицій у Волинській області. Нематеріальні активи хоча і демонструють позитивну динаміку, проте все ще отримують значно менше інвестицій;

– проаналізовано структуру капітальних інвестицій за джерелами фінансування у Волинському регіоні, адже вона відображає, з яких джерел частіше всього здійснюються вкладення у великі інфраструктурні проекти та

розвиток економіки. З аналізу видно, що найбільшим джерелом капітальних інвестицій у Волинській області у 2021 році були підприємства і організації даного регіону (57,4%). Кошти державного бюджету в структурі капітальних інвестицій за джерелами фінансування склали лише 16,8%, місцевих бюджетів – 6,3%, а банків й інших фінансово-кредитних установ – 2,4%;

– здійснено оцінку формування суми прямих зарубіжних інвестицій у Волинську область. При цьому виявлено, що у 2015-2022 роках спостерігається значна варіативність показників: наприклад, інструменти участі в капіталі показали суттєве коливання від -49,2% до 64,2%, що вказує на нестабільність у цьому напрямку. Реінвестування доходів також виявилось великою частиною в генерації капіталу, з великими позитивними та негативними значеннями в різні роки аналізованого періоду. Боргові інструменти показали взаємозв'язок з економічною стабільністю, змінюючись від негативних до позитивних значень. Усе це свідчить про складність і різноманіття фінансових стратегій та умов, які впливають на капіталовкладення;

– з аналізу впливу боргових інструментів та інструментів участі в капіталі на зміну суми прямих інвестицій у Волинську область визначено, що боргові інструменти та інструменти участі в капіталі мають значний вплив на зміну суми прямих інвестицій у Волинський регіон. Наприклад, у 2022 році показник боргових інструментів підвищився на 25,0%, що може вказувати на збільшення використання кредитних ресурсів для інвестиційних проектів. У свою чергу, це може сприяти зростанню загального обсягу прямих інвестицій в регіоні, оскільки доступність додаткових фінансових ресурсів може залучати нових інвесторів та стимулювати економічний розвиток. З іншого боку, інструменти участі в капіталі без реінвестування доходів мають значні коливання, що також впливає на рівень прямих інвестицій. Їх динаміка продемонструвала великі зміни у вартості від -36,9% до 64,2% у різні роки, що свідчить про їхню важливість у формуванні загального обсягу інвестицій;

– доведено, що у Волинській області реальні капітальні інвестиції зросли з 1615,0 млн грн у 2010 році до 3386,0 млн грн у 2021 році, показавши, таким

чином, значні коливання протягом цього часу. В той же період, реальний валовий регіональний продукт збільшився з 13189,0 млн грн до 26740,0 млн грн., відображаючи загальну економічну динаміку регіону. На нашу думку, спостерігається певний взаємозв'язок між інвестиціями, а також економічним зростанням досліджуваного регіону.

Таким чином, зважаючи на одержані результати аналізу інвестиційної активності у Волинській області за аналізований період, приходимо до висновку про необхідність пошуку шляхів вдосконалення існуючих підходів до стимулювання інвестиційної діяльності в регіоні. На нашу думку для цього потрібно забезпечити реалізацію ряду заходів організаційно-економічного характеру. Зокрема, пропонується забезпечити активізацію інвестування на основі наступних концептуальних засад:

1. Стимулювати розвиток інфраструктури в регіоні з метою формування сприятливих умов для інвестицій. Це передбачає необхідність будівництва та модернізації існуючих транспортних та комунікаційних мереж, а також інтенсивний розвиток високошвидкісних інтернет-мереж. Наявність сучасної інфраструктури робить регіон більш привабливим для інвесторів, оскільки забезпечує ефективність бізнес-процесів та знижує витрати на логістику і комунальні послуги. Важливим аспектом при цьому є створення спеціалізованих індустріальних парків та бізнес-інкубаторів, де підприємці можуть орендувати приміщення та отримувати консультаційні послуги, що дозволить полегшити для них процес залучення інвестицій у нові підприємства, а також стимулюватиме розвиток малого і середнього бізнесу, що у свою чергу позитивно сприятиме ефективному економічному зростанню регіону.

2. Забезпечити податкові стимули та фінансові пільги для інвесторів, що є загальноновизнаним ефективним інструментом для залучення інвестицій. Такий підхід повинен передбачати зниження податкових ставок, звільнення від податків на певний період, а також надання грантів та субсидій для тих інвесторів, які вкладають кошти у стратегічно важливі галузі економіки регіону. Така політика стимулюватиме підприємства до розширення

виробництва, створення нових робочих місць та інтенсивне впровадження інноваційних технологій. При цьому важливо також забезпечити прозорість та доступність інформації щодо податкових пільг та процедури їх отримання, оскільки це допоможе знизити регуляторні бар'єри для інвесторів та підвищити їх довіру до регіональних органів влади. Тому застосування податкових стимулів повинно бути спрямоване на підтримку пріоритетних секторів економіки, які мають високий потенціал для ефективного розвитку та створення доданої вартості.

3. Забезпечити належний рівень правового захисту інвесторів, що включатиме в себе функціональні гарантії захисту прав власності, забезпечення виконання контрактів, захист від незаконних дій та свавілля з боку державних регуляторних органів. Впровадження прозорих та ефективних механізмів вирішення комерційних спорів, таких як арбітражні суди та медіація, сприятиме підвищенню довіри інвесторів до регіону. Важливим аспектом є також спрощення адміністративних процедур, пов'язаних з реєстрацією бізнесу, отриманням ліцензій та дозволів. Це дозволить знизити витрати часу та коштів для інвесторів та зробить процес інвестування більш передбачуваним та привабливим. При цьому, зважаючи на найближчі перспективи євроінтеграції України, формування такого механізму захисту прав інвесторів виступає однією з необхідних умов вступу нашої країни до ЄС.

4. Для залучення інвестицій необхідно сформувати у Волинській області сприятливий бізнес-клімат, який включає підтримку підприємництва, розвиток конкурентного середовища та зниження адміністративних бар'єрів. Важливим аспектом при цьому є забезпечення доступу до фінансових ресурсів для підприємців, включаючи кредити, венчурний капітал та державні гранти. Впровадження цільових програм навчання та консалтингової підтримки для підприємців сприятиме підвищенню їх компетенцій та загальній ефективності бізнесу. Відповідно, регулярні консультації з бізнес-середовищем дозволять виявити проблемні питання та забезпечити оперативне їх вирішення. При цьому важливо також стимулювати розвиток високотехнологічних кластерів та

мереж співпраці між інноваційними підприємствами, що сприятиме обміну досвідом та технологіями між ними. Реалізація такого підходу дозволить сформувати синергію та підвищити загальну конкурентоспроможність економіки області.

5. Забезпечити зростання інвестицій в розвиток людського капіталу, що є ключовим фактором успішної інвестиційної діяльності в регіоні. Це передбачає підвищення рівня освіти та кваліфікації робочої сили, розвиток науково-дослідних установ та підтримку інноваційних проєктів. При цьому необхідно забезпечити тісну функціональну взаємодію між навчальними закладами та бізнесом для підготовки кадрів, які об'єктивно відповідають потребам сучасного ринку праці. Зокрема, створення спеціалізованих інноваційних центрів та технопарків сприятиме розвитку наукових досліджень та їх комерціалізації. Водночас інноваційна інфраструктура здатна забезпечити для суб'єктів господарювання широкий доступ до сучасних технологій та знань, що сприятиме підвищенню рівня їх ринкової конкурентоспроможності. Тому всебічна підтримка стартапів та молодих підприємців через цільові програми акселерації та інкубації дозволить виявити та реалізовувати нові та інноваційні бізнес-ідеї, що дозволить створити функціональний ефект масштабу, необхідний для розширення інвестиційної активності та економічного зростання.

6. Необхідно забезпечити активне просування Волинської області на міжнародному рівні економічної співпраці, що є важливою складовою стратегії залучення інвестицій. Це передбачає участь місцевого бізнесу та органів виконавчої влади у міжнародних виставках, конференціях, бізнес-форумах та інших заходах, де можна представити регіональні можливості для інвесторів. При цьому важливо розробити ефективну стратегію комунікацій, яка включає в себе використання сучасних засобів масової інформації, соціальних мереж та спеціалізованих платформ для просування інвестиційних проєктів. Створення інвестиційних порталів, які надають детальну інформацію про область, її економічний потенціал, наявні інвестиційні проєкти та умови для інвестування,

сприятиме підвищенню зацікавленості іноземних інвесторів. Важливо також встановлювати партнерські відносини з міжнародними організаціями, посольствами та бізнес-асоціаціями для просування інтересів регіону та залучення нових інвестицій, що особливо важливо в контексті євроінтеграції України.

Загалом реалізація пропонованих заходів, на нашу думку, дозволить стимулювати підвищення інвестиційної активності у Волинській області, що сприятиме сталому розвитку соціально-економічної сфери регіону та стимулюватиме економічну активність підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюх В. М. Економічна сутність «інвестицій» та їх класифікація. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 3. С. 35-39.
2. Атамас О. Інвестиційна привабливість регіонів України: проблематика, рекомендації, перспективи. *Acta Academiae Veregsasiensis. Economics*. 2023. Вип. 4. С. 29-36.
3. Атамас О. П. Інвестиційна привабливість економіки України: концептуальні підходи та парадигми забезпечення сталого розвитку. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2023. № 4. С. 13-16.
4. Атамас О. П. Проблематика забезпечення високого рівня інвестиційної привабливості регіонів України: практичні рекомендації. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління*. 2023. Т. 34(73), № 3. - С. 7-14.
5. Бережанська Л. І. Проблеми реалізації державної політики у сфері інвестицій у легку промисловість. *Право та державне управління*. 2019. № 4. С. 250-255.
6. Блащук-Дев'яткіна Н. З., Бундз Н. Б. Теоретичні основи формування інвестиційної стратегії підприємства у сучасних умовах. *Економіка. Фінанси. Право*. 2023. № 10. С. 32-37.
7. Буднікевич І. Гавриш І. Критерії експертного виміру інвестиційної та інноваційної привабливості регіонів у поствоєнній трансформації України: маркетинговий підхід. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2023. Вип. 4. С. 79-96.
8. Вдовин М. Л. Зомчак Л. М., Кампо Ю. В. Інвестиційні ризики та інвестиційні процеси в Україні у розрізі видів економічної діяльності. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 76. С. 72-78.
9. Гончар С. Й. Аналізування динаміки капітальних інвестицій як один із етапів формування ефективної моделі кредитно-інвестиційної політики. *Держава та регіони*. 2019. № 6 (111). С. 24–29.

10. Головне управління статистики у Волинській області: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>
11. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
12. Ігнатушенко О. С. Ключові засади та зміст інвестиційної діяльності аграрних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 18. С. 151-156.
13. Канцедал Н. А., Лега В. Інституційні індикатори інвестиційної привабливості агросектору України в умовах війни. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 74. С. 126-134.
14. Квіта Г. М., Шіковець К. О., Дикий В. С. Економіко-математичне моделювання інвестиційної привабливості підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 48. С. 137-143.
15. Костирко Л. А. Методичне забезпечення аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємств. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 2. С. 31-37.
16. Костіна І. С. Сутнісна характеристика інвестицій як економічної категорії. *Держава та регіони. Серія : Державне управління*. 2018. № 3. С. 9-14.
17. Кулаков О. О. Реалізація європейської та євроатлантичної інтеграції як засобу залучення інвестицій в економіку на прикладі Причорноморського регіону України. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 66. С. 35-38
18. Кукош М.С. Концепція формування інвестиційного потенціалу регіону. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 19 Ч. 2. С. 66–70.
19. Лоцихін О. М., Кутовий О. В. Чинники впливу на державну інноваційно-інвестиційну політику на регіональному рівні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 18. С. 188-194.
20. Марухленко О. В. Міжнародний досвід формування та реалізації інвестиційної політики. *Право та державне управління*. 2019. № 1(1). С. 144-149.

21. Нікольчук Ю. М. Інвестиційна привабливість України: основні тенденції, проблеми та ключові вектори вирішення. *Innovation and Sustainability*. 2023. Iss. 1. С. 164-175.
22. Пенська І. О., Сальник А. А. Умови стабілізації інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання. *Grail of Science*. 2024. № 36. С. 38-40.
23. Покатаєв П. С., Бережанська Л. І. Аналіз сучасної інвестиційної політики держави на регіональному рівні. *Право та державне управління*. 2020. № 3. С. 191-200.
24. Приходько І. В., Дацишин Д. Н. Інвестиційний клімат України в контексті зовнішньоекономічної діяльності. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 49. С. 23-27.
25. Ріпа Т. В. Напрями підвищення інвестиційної привабливості України на світовій арені. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 66. С. 63-68.
26. Семененко М. В. Вплив державного регулювання на інноваційно-інвестиційну діяльність України в умовах євроінтеграції. *Право та державне управління*. 2018. № 2(2). С. 11-16.
27. Сітковська А. О., Венгер О. М. Теоретико-методичні підходи до визначення сутності інвестиційної діяльності в аграрному секторі. *Агросвіт*. 2023. № 23. С. 23-27.
28. Суц О. П. Юридична характеристика спеціального інвестиційного договору. *Право та інновації*. 2023. № 1. С. 40-48.
29. Сьомченко В. В., Зачепило Д. А., Корохова М. С. Аналіз впливу інвестицій на ВВП. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 49. С. 345-351.
30. Фесенко О. М. Поняття та зміст механізму адміністративно-правового захисту інвестицій в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 2(2). С. 214-218.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1. Розрахунок суми реальних капітальних інвестицій (з урахуванням кумулятивного індексу інфляції) у Волинській області за 2010-2021 роки

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Номінальні капітальні інвестиції, млн. грн.	1767	2577	3254	3327	3390	6167	6384	7042	8687	12664	9122	11718
Індекс інфляції рік до попереднього року, %	109,4	108,0	100,6	99,7	112,1	148,7	113,9	114,4	110,9	107,9	102,7	109,4
Індекс інфляції рік до попереднього року, наростаючим %	109,4	118,2	118,9	118,5	132,8	197,5	225,0	257,4	285,5	308,0	316,3	346,1
Реальні капітальні інвестиції, млн. грн.	1615	2181	2738	2808	2552	3122	2837	2736	3043	4112	2884	3386

Примітка. Побудовано автором за даними [10-11].

Додаток Б

Таблиця Б.1. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності у Волинській області за 2010-2022 роки

Види діяльності	Роки												
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Сільське, лісове та рибне господарство	135,8	215,9	250,6	274,4	316,4	851,8	808,9	1180,7	1520,4	1320,2	972,0	1858,6	1595,3
Промисловість	466,9	637,9	657,1	782,9	933,9	2771,1	1679,1	1837,1	2374,3	6224,3	3517,6	2574,2	3002,3
Будівництво	585,9	717,8	1085,1	803,9	1056,8	1399,8	1520,6	1822,8	2196,0	1990,3	1471,9	2068,1	1674,9
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	161,8	234,8	156,5	240,9	169,4	241,8	1043,6	590,1	646,6	687,8	495,4	1519,4	807,3
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	30,7	137,1	119,8	68,0	48,2	86,0	136,7	183,5	239,3	330,3	324,9	494,0	839,4
Тимчасове розміщення й організація харчування	5,3	12,5	4,5	8,6	5,0	5,1	9,8	18,2	12,0	12,0	4,8	1,9	9,2
Інформація та телекомунікації	2,1	2,6	3,6	4,0	7,5	2,0	7,0	6,9	17,9	11,1	10,9	10,5	15,0
Операції з нерухомим майном	99,5	223,6	504,1	707,3	612,1	332,2	481,5	465,8	470,1	411,9	202,9	318,5	325,2
Професійна, наукова та технічна діяльність	4,8	5,6	9,2	8,7	6,4	4,6	12,9	10,6	12,5	15,2	7,5	13,3	6,1
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	18,6	15,7	24,2	13,9	10,9	20,8	84,1	160,2	200,0	156,4	62,7	105,0	74,5
Державне управління й оборона; обов'язкове соц. страхування	194,0	303,1	335,1	297,8	172,6	360,5	471,0	628,4	796,4	1276,9	1526,6	1825,1	569,0
Освіта	26,5	10,2	12,8	13,3	13,0	29,5	61,7	36,6	55,1	51,7	29,3	95,3	35,6
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	27,8	39,8	66,7	51,2	31,6	53,9	53,1	86,9	132,0	160,3	476,6	816,0	570,3
Інші види діяльності	7,3	20,4	24,9	52,1	6,0	7,7	14,2	14,1	14,6	15,6	18,3	18,3	11,0
Усього	1767,0	2577,1	3254,4	3327,1	3389,7	6166,8	6384,2	7041,9	8687,0	12664,0	9121,6	11718,3	9535,0

Примітка. Джерело [10-11].

Додаток В

Таблиця В.1. Капітальні інвестиції за видами активів за 2010-2021 роки (тис. грн)

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Усього	1766967	2577117	3254394	3327142	3389726	6166812	6384165	7041881	8687043	12663952	9121580	11718339
інвестиції в матеріальні активи	1759695	2559775	3229143	3296500	3373673	6149081	6359385	6949365	8617614	12622095	9061973	11585934
будівлі житлові	557137	589427	888563	709824	811768	1314851	1440422	1705943	2218082	1967669	1323046	1783986
будівлі нежитлові	366603	672653	1016758	1054838	964069	1006162	1706817	1221373	1409196	2119794	2059138	1766518
інженерні споруди	191219	190263	184688	210232	203871	344384	395971	386521	587406	1158680	1017231	1740915
машини, обладнання та інвентар	490394	788106	803273	1019038	1101700	3011418	2053351	2449980	2844278	5827542	3376042	3148158
транспортні засоби	86323	219820	211348	184397	180434	310133	534290	915655	1235372	1075641	958093	2480917
земля	5071	13512	23538	16044	13853	11673	35606	28019	27352	35979	43622	114790
довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	11561	18333	30606	37285	36653	55289	57421	78318	103898	74893	75184	96448
інші матеріальні активи	51387	67661	70369	64842	61325	95171	135507	163556	192030	361897	209617	454202
інвестиції в матеріальні активи	7272	17342	25251	30642	16053	17731	24780	92516	69429	41857	59607	132405
з них												
права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторське право та суміжні з ним права (уключаючи розважальні програми й оригінали літературних і художніх творів), патенти, ліцензії, концесії тощо	448	11482	14590	19315	4908	11581	9277	1997	6692	12147	22517	38864
програмне забезпечення та бази даних	5589	4349	7309	9087	7937	4655	11392	15542	34685	19511	24788	54546

Примітка. Джерело [10-11].